

FÖLDMŰVELÉSÜGYI ÉRTESÍTŐ

AZ AGRÁRMINISZTERIUM HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

2. Szám	Tárgy	Oldal
	Közlemény	
	Az agrárminiszter közleménye a mezőgazdasági üzemek korszerűsítéséhez, fejlesztéséhez nemzeti hatáskörben nyújtott kedvezményes hitel- és lízingdíj-támogatás igénybevételének részletes feltételeiről szóló 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet 12.§ (5) bekezdése szerinti felfüggesztésének visszavonásáról- Az Országos Főállatorvos 1/2019. számú határozata -----	49 49
	A Magyar Élelmiszerkönyv 2-231 számú irányelve a kávéról, kávékeverékről, pótkávéról és egyéb kávékészítményekről -----	68
	A Magyar Élelmiszerkönyv 2-401 számú irányelve a jégkrémről -----	79
	A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi árujelzőinek oltalmára irányuló eljárásban benyújtott „Derecske alma” (OFJ) kérelem megjelentetéséről -----	85

Közlemények

**Az agrárminiszter közleménye
a mezőgazdasági üzemek korszerűsítéséhez, fejlesztéséhez nemzeti hatáskörben nyújtott
kedvezményes hitel- és lízingdíj-támogatás igénybevételének részletes feltételeiről szóló 114/2008.
(IX. 5.) FVM rendelet 12.§ (5) bekezdése szerinti felfüggesztésének visszavonásáról**

Hivatkozással a mezőgazdasági üzemek korszerűsítéséhez, fejlesztéséhez nemzeti hatáskörben nyújtott kedvezményes hitel- és lízingdíj-támogatás igénybevételének részletes feltételeiről szóló 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet kapcsán, a Földművelésügyi Értesítő LXV. évfolyam 4. számában közzétett, 2015. június 3-án hatályba lépett felfüggesztést a lízingdíj támogatás kapcsán a mai nappal visszavonom, így a mai naptól támogatási kérelem nyújtható be a földművelésügyi hatáskörben eljáró megyeszékhely szerinti járási hivatalhoz. A mezőgazdasági beruházási hitelhez kapcsolódó támogatási kérelmek benyújtása vonatkozásában a felfüggesztés továbbra is érvényben marad.

Budapest, 2019. április 30.

Dr. Nagy István s. k.
agrárminiszter

Az Országos Főállatorvos 1/2019. számú határozata

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Éltv.) 28. § d) pontja, 42. § (4) bekezdése és 52. § (3) bekezdése, a földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 16. § (2) bekezdése alapján, élelmiszerlánc-felügyeleti jogkörömben eljárva, az élelmiszerlánc valamennyi érintett szereplőjére kiterjedő hatállyal, meghoztam az alábbi

HATÁROZATOT:

Tekintettel arra, hogy Magyarország 2014 óta mentesítési tervet hajt végre a sertés reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómája (a továbbiakban: PRRS) ellen, melynek célja az ország teljes területének mentesítés 2020. december 30-ra, továbbá tekintettel a mentesítés eddig elért eredményeire, a mentesítés befejezésének sikeres végrehajtása érdekében

elrendelem a határozat 1. mellékletét képező Nemzeti PRRS Mentesítési Tervben (Nemzeti PRRS Mentesítési Terv 4.0) foglaltak végrehajtását az abban foglalt menetrendnek megfelelően.

Elrendelem továbbá az alábbiakat:

1. Tenyésztési vagy továbbtartási célból sertést Magyarország teljes területére beszállítani csak PRRS vírusával nem fertőzött állományból szabad.

2. PRRS-sel fertőzött állományból sertés Magyarország teljes területére csak azonnali vágásra és csak abban az esetben szállítható, ha a fertőzött állományból származó sertések levágása a rendeltetési helyen (célvágóhíd) a megérkezést követően haladéktalanul megtörténik.

3. Tenyészsertés kizárólag tizennégy napnál nem régebbi, egyedi, mentességet alátámasztó eredmény birtokában szállítható be Magyarországra.

4. Valamennyi, Magyarország területére beszállított sertést hatvan napig karanténozni szükséges, és a karanténba érkezést követően a hatályos Nemzeti PRRS Mentelési Tervben meghatározott vizsgálatokat kell elvégezni. A sertéseket a diagnosztikai vizsgálatok kedvező eredménye esetén, a karantén lejárta után lehet beszállítani az állományba. Amennyiben a diagnosztikai vizsgálatok a karanténozott állatok PRRS fertőzöttségét igazolják, a teljes, karanténban tartott állomány kizárólag vágásra értékesíthető és az állattartó állami kártalanításra nem jogosult.

5. Magyarország területén a sertésállományoknak a sertés reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájától való mentesítéséről szóló 3/2014. (I.16.) VM rendelet 20.§ (2) b) pontjában jelzett PRRS fertőzöttség miatt elrendelt helyi zárlat alatt lévő gazdaságra vonatkozó termékenyítési és fedeztetési tilalom végrehajtását a jelen határozattal kiadott Nemzeti Mentelési Terv mellékletében meghatározott határidőig – a PRRS mentelési program sikeres befejezése és a jelenleg PRRS fertőzött telepen sertést előállítók gazdasági kárának mérséklése érdekében felfüggesztem.

6. Magyarország sertésállományai PRRS mentesítése folyamatának elősegítése, támogatása érdekében auditor rendszer kerül felállításra a Nemzeti PRRS Mentelési Tervben foglaltak szerint.

E határozatot az Agrárminisztérium hivatalos lapjában, honlapján, valamint a nemzeti hírügynökségen keresztül kell közzétenni. A határozat közzététele időpontjának az első közzététel időpontja minősül.

Amennyiben az állattartó e határozat rendelkezéseinek nem, vagy nem megfelelően tesz eleget, úgy az arra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező élelmiszerlánc-felügyeleti szerv bírságot szab ki, vagy egyéb intézkedést foganatosít.

E határozat közzététele egyidejűleg az országos főállatorvos 7/2017. számú határozata hatályát veszti.

E határozattal szemben közigazgatási eljárásban további jogorvoslatnak helye nincs, az a közzététel jogerős, azonban a határozat közzétételétől számított harminc napon belül – jogszabálysértésre hivatkozással – a határozat bírósági felülvizsgálata kérhető. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak (1027 Budapest, Tölgyfa utca 1-3.) címzett keresetlevelet az Agrárminisztériumhoz (1051 Budapest, Apáczai Csere János u. 9.) kell benyújtani, vagy címére ajánlott küldeményként postára adni. A közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatának illetéke 30.000 Ft, a feleket a perben tárgyi illeték-feljegyzési jog illeti meg. A keresetlevélnek a határozat végrehajtására nincs halasztó hatálya, azonban a keresetlevélben a végrehajtás felfüggesztése kérhető. A keresetet a bíróság – tárgyalás tartására irányuló kérelem hiányában – tárgyaláson kívül bírálja el.

INDOKOLÁS

Magyarország a sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedésekről szóló 1323/2012. (VIII. 30.) Korm. határozat alapján 2014 óta mentesítési programot hajt végre a PRRS ellen. A mentesítési program eredményeként 9 megye teljes területe és 3 megyében összesen 11 járás területe mentes, továbbá hamarosan újabb 2 megye eléri a mentességet.

Annak érdekében, hogy a PRRS elleni mentesítés sikeresen befejeződjön és 2020. december 30-ára az ország teljes területe PRRS mentessé váljon, szükséges a már mentes területek visszafertőződés elleni fokozottabb védelme, és a mentesítés alatt álló területek mentesítési folyamatának elősegítése azáltal, hogy Magyarországra – az azonnali vágási célra történő szállítást kivéve – PRRS-sel fertőzött sertést ne lehessen beszállítani.

Az Éltv. 28. § d) pontja alapján a miniszter az élelmiszerlánc-felügyelet területén nagy nemzetgazdasági kárral fenyegető vagy közegészségügyi szempontból veszélyes állatbetegségek felszámolására állami pénzeszközökkel támogatott, az állatállományoknak a betegségtől való mentesítésére országos programot, valamint a betegség előfordulásának felmérésére ellenőrző, illetve monitoring-vizsgálati programot rendelhet el.

Az Éltv. 52. § (3) bekezdésében foglaltak szerint nagy gazdasági kárral fenyegető, illetve nemzetközi kereskedelmet akadályozó fertőző állatbetegség kitörésekor - amennyiben azt a fertőző állatbetegség rendkívüli veszélye indokolja - a miniszter megtilthatja az élő állat, állati eredetű termék és élelmiszer, takarmány, továbbá járványos állatbetegség terjesztésére alkalmas egyéb áru Magyarország területéről történő kiszállítását, behozatalát, illetve a betegség terjedésének megállításához, valamint a betegség felszámolásához szükséges állat-járványügyi intézkedéseket foganatosíthat.

A földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet) 16. § (2) bekezdésében foglaltak értelmében a miniszternek az Éltv. 28. § a)-d) pontjában, 52. § (3) bekezdésében, valamint 71. § (1) bekezdésében leírt feladatait átruházott hatáskörben az országos főállatorvos gyakorolja.

A bírósági felülvizsgálat lehetősége, feltételei, és illeték mértéke, illetve az illeték-feljegyzési jog az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 114. § (1) bekezdésén, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 45/A. §-a (1) bekezdésén és a 62. § (1) bekezdésének h) pontján alapul.

Határozatomat a fent hivatkozott jogszabályhelyek, valamint az Ákr. 80. § (1) bekezdése és 81. § (1) bekezdése alapján hoztam meg.

Hatáskörömet az Éltv. 28. § d) pontja, 42. § (4) bekezdése, 52. § (3) bekezdése, valamint a 383/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet 16. § (2) bekezdése állapítja meg.

1. melléklet: Nemzeti PRRS Mentésítési Terv 4.0

Dr. Bognár Lajos s. k.
országos főállatorvos

Nemzeti PRRS Mentésítési Terv 4.0

1. A Nemzeti PRRS Mentésítési Terv 4.0 célja, előzmények

A Nemzeti PRRS Mentésítési Terv (a továbbiakban: NMT) célja Magyarország sertésállománya PRRS vírus fertőzöttségének - ezáltal a betegség okozta, mindennemű gazdasági kártételnek, beleértve a közvetett károkat is - megszüntetése, valamint a magyar sertéságazatban az antibiotikum felhasználás csökkentése, és az ágazat nemzetközi versenyképességének hosszú távú, fenntartható növelése.

A sertésállományoknak a sertés reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájától való mentésítéséről szóló 3/2014 (I. 16.) VM rendelet (továbbiakban: 3/2014. (I.16.) VM rendelet) 2014. január 16-án, majd az ezt módosító, az egyes állategészségügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló **64/2016. (IX. 19.) FM rendelet** 2016. szeptember 24-én lépett hatályba. 2017. november 17-én jelent meg az Országos Főállatorvos 7/2017. számú határozata (továbbiakban: OFÁ határozat), amelynek része az NMT, szabályozta a mentésítés alapelveit.

Az Állategészségügyi Világszervezet (OIE) 2017. májusban a 85. Általános Ülésén jóváhagyta a Szárazföldi Állategészségügyi Kódex PRRS-re vonatkozó nemzetközi előírásait (Terrestrial Animal Health Code – 2018).

A hazánkban közel öt év óta folyó mentésítés 2018 végére elért eredményei:

- valamennyi nyilvántartott kislétszámú sertésállománya mentes ettől a betegségtől;
- a nagylétszámú hízóállományok hatóságilag mentes minősítésűek; minden továbbtartásra szánt állomány mentesség ellenőrzésére irányuló laboratóriumi vizsgálata az előírt módon megtörténik;
- az ország 124 járása (amely 10 olyan megyét is magában foglal, ahol minden járás) teljes sertésállománya mentes státuszú;
- a nagylétszámú tenyész-sertésállományok 75 %-a mentes a PRRS vírus fertőzéstől.

Az OFÁ határozat az ország teljes területét a PRRS szempontjából mentes vagy mentésítés alá vont területnek minősítette.

Az OFÁ határozat a program befejezésének határidejét 2021. december 31-ében jelölte meg. Az időközben kialakuló nemzetközi sertés-egészségügyi járványügyi helyzet, valamint az annak kapcsán fellépő piaci történések, valamint a betegség elleni mentésítés eddigi szakmai tapasztalatai megkövetelték, hogy a programban – összhangban a sertést termelők igényével, véleményével – változtatások kerüljenek bevezetésre.

Fentiek figyelembevételével, a hazai sertéstartók túlnyomó többségének eddigi eredményes munkájának megőrzése, a fertőzés kockázatának csökkentése, a mentésítést még be nem fejezők, a betegséget okozó vírustól megszabadulni nem képes sertéstartók esetében a mentésítési program eredményes befejezésének elősegítése érdekében kerül kiadásra az új NMT.

2. Fogalom meghatározások

2.1 *Hízósertés*: legalább 100 napos, vágásra értékesítésre felnevelt sertés;

2.2 *Növendék (vagy előhízó, előnevelt) sertés*: sertések életkor szerinti csoportja, mely a választás napjától maximum 100 napos (a vágó testtömegre való hízlalás fázisa megkezdéséig) korig tart; Novendék sertésnek minősül a négyfázisú sertéshízlalás esetén a választástól a vágó testtömegre való hízlalás kezdetéig mindkét fázis is.

2.3 *Szopós malac*: fialástól a választás napjáig, táplálék igényét túlnyomórészt kocatejjel fedező sertés;

- 2.4 *Választott malac:* általában 21-42 (kisüzemben akár 56) életnap körüli, már nem kocatejjel táplált malac;
- 2.5 *Tenyészkan:* hat hónaposnál idősebb, az állattenyésztési jogszabályok szerint tenyésztési célra kiválasztott és egyedi jelöléssel ellátott hímvivarú sertés;
- 2.6 *Tenyézkoca:* az állattenyésztési jogszabályok szerint tenyésztési célra kiválasztott és egyedi jelöléssel ellátott, már egyszer fialt, nőivarú sertés;
- 2.7 *Tenyézkocasüldő:* hat hónaposnál idősebb, az állattenyésztési jogszabályok szerint tenyésztési célra kiválasztott és egyedi jelöléssel ellátott, még egyszer sem fialt, nőivarú sertés;
- 2.8 *Kislétszámú állomány:* legfeljebb száz sertésből álló állomány;
- 2.9 *Nagylétszámú állomány:* több mint száz sertésből álló állomány;
- 2.10 *Fialástól a vágásig típusú nagylétszámú sertés-tenyészállomány:* az a sertésállomány, amelyben szaporítás céljából tenyészkan, tenyézkocasüldőt, tenyézkocát, valamint szopós malacot, választott malacot, növendék sertést, hízósertést egy állományban, vagy egy járványtani egységet képező telepen tartanak. E kategória feltétele, hogy az utódállomány a tenyészállománytól származó legyen. Az egyes fázisoknak, egyedeknek akár külön tulajdonosa is lehet. A tenyészkan tartása nem feltétele az ebbe a sertés-állomány típusba sorolásnak. Akkor is ide kell sorolni az állományt, ha az a tenyézkocasüldő utánpótlását a járványtani egységet képező területen kívülről biztosítja;
- 2.11 *Fialástól a növendék előállításig típusú nagylétszámú tenyészállomány:* az a sertésállomány, amelyben szaporítás céljából tenyészkan, tenyézkocasüldőt, tenyézkocát, valamint szopós malacot, választott malacot, növendék sertést egy állományban, vagy egy járványtani egységet képező területen tartanak. Az ebbe a kategóriába sorolásnak feltétele, hogy az utódállomány a tenyészállománytól származó legyen. Az egyes fázisoknak, egyedeknek akár külön tulajdonosa is lehet. A tenyészkan tartás nem feltétele az ebbe a sertés-állomány típusba sorolásnak. Akkor is ide kell sorolni az állományt, ha az a tenyézkocasüldő utánpótlását a járványtani egységet képező területen kívülről biztosítja. A fialástól a növendék előállításáig típusú nagylétszámú tenyészállomány hízósertést nem állít elő, fő terméke a továbbtartásra szánt hízó alapanyag;
- 2.12 *Fialástól a választásig típusú nagylétszámú tenyészállomány:* az a sertésállomány, amelyben szaporítás céljából tenyészkan, tenyézkocasüldőt, tenyézkocát, valamint szopós malacot egy állományban, vagy egy járványtani egységet képező területen tartanak. Az ebbe a kategóriába sorolásnak feltétele, hogy az utódállomány a tenyészállománytól származó legyen. Az egyes fázisoknak, egyedeknek akár külön tulajdonosa is lehet. A tenyészkan tartása nem feltétele az ebbe a sertés-állomány típusba sorolásnak. Akkor is ide kell sorolni az állományt, ha az a tenyézkocasüldő utánpótlását a járványtani egységet képező területen kívülről biztosítja. A fialástól a választásig típusú nagylétszámú tenyészállomány növendék, illetve hízósertést nem állít elő, fő terméke a továbbtartásra szánt választott malac;
- 2.13 *Önálló árutermelő növendék előállító állomány:* olyan állomány, amelyben a sertéseket nem saját fogyasztásra történő előnevelési céllal tartják, és ahol szaporítás nem folyik;
- 2.14 *Önálló árutermelő hízóállomány:* olyan állomány, amelyben a sertéseket nem saját fogyasztásra történő hizlalási céllal tartják, és ahol szaporítás nem folyik;
- 2.15 *Mentes terület:* a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH) határozatával mentesnek minősített járás, megye vagy régió.
- 2.16 *Mentesítés alá vont terület:* Magyarország PRRS szempontjából nem mentesnek nyilvánított – a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 1. § b) pontja szerint mentesítéssel érintett - területe.
- 2.17 *Megye, járás:* Jelenleg érvényes közigazgatási egység.
- 2.18 *Régió:* egymással földrajzilag szomszédos megyék területe.
- 2.19 *Minősítő vizsgálat:* Hatósági intézkedés céljából az állomány fertőzöttségének vagy mentességének laboratóriumi (szerológiai, virológiai, stb.) módszerrel történő vizsgálata.
- 2.20 *Alkalmazható szerológiai és virológiai vizsgálatok:* Az OIE ajánlásait figyelembe véve a Nemzeti Referencia Laboratórium (NRL) által jóváhagyott és ajánlott módszertan.

2.21 *PRRS mentes állomány*: a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 4.§ (2) bekezdése szerint mentes állomány, illetve az állomány mentességéről a származási ország illetékes állategészségügyi hatósága által kiadott (hatósági) igazolással rendelkező állatcsoport.

2.22 *PRRS szempontjából „A” minősítésű fialástól a vágásig típusú nagylétszámú sertés-tenyészállomány*: olyan állomány, melyben a mentesítési program eredményeként az állomány megfelel az Országos Főállatorvosi határozatban és az NMT-ben előírt követelményeknek. Olyan állomány, melyben - mentesítési programot folytatnak és amelynek eredményeként laboratóriumi vizsgálatokkal folyamatosan igazolt a telep utódállományának virológiai értelemben vett negativitása.

2.23. *PRRS szempontjából „Mentes vakcinázott (MV)” minősítésű nagylétszámú sertés-tenyészállomány*: olyan állomány, melyben a mentesítési program eredményeként a tenyészállomány megfelel a *vakcinázott tenyészsertés* követelményeinek és az utódállomány valamennyi egyede, minden életkorban megfelel a *mentes sertés* fogalmának.

2.24 *PRRS szempontjából fertőzött az az állomány*: amelyben a fertőzöttséget a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 8. § (1) bekezdésében foglalt vizsgálatok alapján állapítja meg a járási hivatal.

2.25 *PRRS-től mentes az a település*: amelynek területén valamennyi nagylétszámú tenyész sertés állomány mentes vagy vakcinázott mentes, valamennyi *önálló árutermelő növendék előállító állomány*, és *önálló árutermelő hízóállomány* mentes és a kislétszámú állományok 99%-a mentes. A minősítést csak azon települések esetében kell elvégezni, melyek közigazgatási területén sertésállomány található.

2.26 *PRRS-től mentes az a megye*: amelynek területén valamennyi közigazgatási járás mentes.

2.27 *PRRS-től mentes az a régió*: amelynek területén valamennyi megye mentes.

3. Jogsabályi háttér

3.1 A sertések szaporító és légzőszervi tünet együttese (PRRS) az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény alapján 1996. július 1-től bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegség lett Magyarországon. A végrehajtási szabályokat a 41/1997. (V.28.) FM rendelettel kiadott Állategészségügyi Szabályzat tartalmazta.

3.2 2001. július 6-tól az állategészségügyi törvényt módosító 2001. évi XXII. törvény megszüntette a bejelentési kötelezettséget, a 30/2002. (IV. 19.) FVM rendelet pedig hatályon kívül helyezte a PRRS-re vonatkozó végrehajtási szabályokat.

3.3 Az állategészségügyről szóló 2005. évi CLXXVI. törvény 2006. július 1-től ismét bejelentési kötelezettség alá vonta a betegséget.

3.4 Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény adta felhatalmazás alapján kiadott, az állatbetegségek bejelentési rendjéről szóló 113/2008. (VIII. 30.) FVM rendelet is bejelentési kötelezettség alá sorolja.

3.5 A NMT alapját a sertésállományoknak a sertés reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájától való mentesítéséről szóló 3/2014. (I. 16.) VM rendelet képezi. Ez a rendelet megjárta az EU és a hazai döntéshozás, véleménynyilvánítás valamennyi fórumát, az azon elhangzottak releváns része beépült a rendelet végső szövegébe. E rendelet szabályozza a PRRS elleni mentesítés lépéseit, meghatározza a teendő intézkedések felelős végrehajtóit. A rendelet első módosítása az Európai Unió notifikációs eljárásának eredményeképpen jött létre, ennek köszönhetően a Nemzeti PRRS Mentésítési Programot nemcsak a hazai döntéshozók, hanem az Európai Unió is támogatja. A második módosítás a 2016. június 30-ával lezárult pilot program tanulságaival kiegészülve – a mentesítés folytatásához és befejezéséhez teremti meg az alapokat. A harmadik módosítás – aminek eredményeképpen létrejött a jelenleg hatályos változat – átláthatóvá, transzparenssé teszi a mentesítés sikeres befejezéséhez szükséges feltételeket.

4. A Nemzeti Mentesítési Terv alkalmazásában:

4.1 A sertés reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájára (PRRS) nézve **fertőzött** az a sertés,

- a) amelyből származó mintában PRRS vírust, kivéve a vakcina törzseket, mutatták ki;
- b.) amely járványtanilag kapcsolatba hozható PRRS vírus fertőzött sertéssel, és amelyből származó mintában a PRRS vírus specifikus antigén vagy RNS lett kimutatva, amely nem a vakcinázás következménye;
- c.) amely járványtanilag kapcsolatba hozható megerősített PRRS vírus fertőzött sertéssel, és amelyből származó mintában PRRS vírus vakcina törzset, vagy az antigénjét, vagy a RNS-ét mutattak ki, hacsak nem bizonyított, hogy azok az egyed vakcinázásának a következtében keletkeztek;
- d.) amely járványtanilag kapcsolatba hozható megerősített PRRS vírus fertőzött sertéssel, és amelyből származó mintában PRRS vírus elleni specifikus ellenanyagokat mutattak ki, hacsak nem bizonyított, hogy azok a vakcinázás következtében keletkeztek.

4.2 A sertés reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájára (PRRS) nézve **fertőzöttségre gyanús** az a sertés,

- a) amelynek klinikai tünetei vagy kórbonctani elváltozásai a PRRS-re utalnak és a laboratóriumi vizsgálatok a betegség jelenlétét még nem igazolták vagy zárták ki;
- b) amely nem vakcinázott és a szerológiai vizsgálat során pozitív vagy kétes eredményt ad és a további vizsgálatok a fertőzöttséget még nem erősítették meg illetve zárták ki;
- c) amelyet a megelőző hatvan napon belül fertőzött sertéssel együtt tartottak, vagy fertőzött sertéstől származó ondóval termékenyítettek.

4.3 A sertés reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájára (PRRS) nézve **mentes** az a sertés, amely megfelel az alább felsorolt valamennyi feltételnek:

- a) az állatból a betegség vírusa vagy annak genomja nem mutatható ki;
- b) az állat szerológiai vizsgálata negatív eredményű;
- c) az állatot nem fertőzött állományban tartják.

4.4 A sertés reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájára (PRRS) nézve **vakcinázott mentes** az a sertés, amely megfelel az alább felsorolt valamennyi feltételnek:

- a) az állományban alkalmazott élő, modifikált PRRS vakcina vírustól eltérő PRRS vírus vagy ennek genomja nem mutatható ki;
- b) a kanok esetében a negyedévente elvégzett PRRS vírus kimutatására irányuló ondó vizsgálat negatív eredményre vezet.

A PRRS bejelentési kötelezettség alá tartozó állatbetegség. A betegség vagy annak gyanújának észlelése esetén az állatbetegségek bejelentésének rendjéről szóló miniszteri rendelet előírásait is alkalmazni kell.

5. PRRS szempontjából új, „MV” vakcinázott mentes minősítés

A 2014. óta folyó munka, amelyet a 3/2014. (I.16.) VM rendelet alapján a sertésállományok PRRS-től való mentesítése érdekében a hazai sertéstartók végeznek, tudományos és gyakorlati kérdésben számos új eredményt hozott. Ezek mielőbbi széles körű hazai gyakorlati felhasználása a sertéságazat szereplői részére a piaci pozícióik javítását is célzó, sürgető feladattá vált.

Az elmúlt négy év során meghatározásra kerültek a járványkitörés és terjedés leggyakoribb módjai, valamint a hatékony védekezési módszerei.

Az ország különböző területein a nem állománycserével történő PRRS mentesítési program eredményeinek értékelése során az alábbiak kerültek megállapításra:

a.) A hazai sertés tenyészállományok túlnyomó többségét alkotó, minden sertés korosztályt – a fialástól a vágásig – tartó sertéstelepeken a tenyészállomány immunizálásával és az immunizálás megfelelő fenntartásával elérhető, hogy az utódállomány PRRS vírus mentes maradjon (ez akkor is igaz, ha a tenyészállományt bármely vakcinával immunizálták). A tenyészállomány immunizálásnak felfüggesztése kizárólag alapos járványügyi és laboratóriumi vizsgálatok eredményének figyelembe vételével lehetséges.

b.) Ezen a teleptípuson PRRS vírus mentesen, vakcinázatlanul leválasztott malac, ha a telepítés nem teljesen kiürített épületbe történik, azaz nem all-in-all-out rendszerű, akkor vagy már az előnevelés során (a battérián), vagy a hizlaldában, a korábban már oda telepített, idősebb sertésektől a telepen megtalálható PRRS vírussal visszafertőződik. Ez a visszafertőződés a telep termelés technológiai folyamatai változatlan formában történő fenntartása mellett semmilyen immunizálással nem akadályozható meg. Ez eredményezi a telepen vírus akár éveken át való fennmaradását.

c.) A hazai nagylétszámú tenyésztelepek állománycserével történő mentesítése mind az állattartótól, mind az államtól jelentős anyagi forrást igényel, így szükségesé vált olyan módszer kidolgozása és jogi eszközökkel történő megalapozása, amely egyrészt a fertőzési lánc megszakítása révén lehetővé teszi a telepen történő visszafertőződés megakadályozását, valamint megteremtí a PRRS vírustól mentes utódállomány felnevelését a vágóhidra szállításig.

d.) A 2014 óta folyó mentesítési munka igazolta, hogy a hazai sertés-állományokra a PRRS vírussal történő fertőződés vonatkozásában a legnagyobb veszélyt az a nagyszámú (több százezres) fertőzött hízóalapanyag okozza, amely az Európai Unió országainak a betegséggel fertőzött sertéstelepeiről kerül importálásra Magyarország területére.

e.) az Állategészségügyi Világszervezet (OIE) 2017. májusban világszerte érvényes szabályokat állított fel a szárazföldi állatok állategészségügyi és állattartási, valamint az élelmiszer-biztonság javítása érdekében. Ugyancsak meghatározta a szabályokat a szárazföldi állatok (emlősök, hüllők, madarak és méhek) és termékeik nemzetközi kereskedelme biztonsága érdekében (Terrestrial Animal Health Code 2018).

Ezért bevezetésre kerül a „PRRS szempontjából „MV” minősítésű állomány” fogalma.

Ez a fogalom három sertés tenyészállomány típus esetében alkalmazható:

5.1 *fialástól a vágásig típusú nagylétszámú sertés tenyészállomány;*

5.2 *fialástól a növendék előállításig típusú nagylétszámú tenyészállomány;*

5.3 *fialástól a választásig típusú nagylétszámú tenyészállomány.*

5.1 **„MV” mentesnek** minősül az a **fialástól a vágásig típusú nagylétszámú sertés-tenyészállomány**, amelyben

5.1.1 Az állomány PRRS vírussal történő fertőződése az „MV” minősítést megelőzően legalább egy évvel korábban történt.

5.1.2 A telep az állományra vonatkozóan az „MV” minősítést megelőzően legalább 10 hónappal hatóság által elfogadott mentesítési programmal rendelkezik.

5.1.3 Amelyben a tenyészállatok immunizálása akár élő, akár inaktivált vakcinával történik, és az „MV” minősítést megelőző 6 hónapban az utódállományban biztosan nem alkalmaznak sem élő, attenuált, sem inaktivált PRRS vakcinát és az alábbi laboratóriumi vizsgálati eredményeket éri el:

5.1.3.1 valamennyi vetélés esetében a koca, kocasüldő vérének és a vetélt magzat(ok) a PRRS-re irányuló virológiai vizsgálata nem állapított meg fertőzöttséget (legalább egy évre visszamenőlegesen);

5.1.3.2 a telepen adott hónapban előállított választott malacokból 95 %-os biztonsággal és 2 %-os prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló **virológiai** (PCR) vizsgálata minden esetben negatív eredményre vezet, és ezeket a vizsgálatokat a minősítés előtt legalább 6 hónapon keresztül kell igazolni. A mintavétel során minden egyes alomból legalább 1 malacból kell mintát venni.

5.1.3.3 a telepen **havonta előállított** vágáskész (minimum 5 hónapos korú) sertésekből 95 % biztonsággal és 5 % szeroprevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló **szserológiai** vizsgálata minden esetben negatív eredményre vezet és ezeket a vizsgálatokat a minősítés előtt legalább 6 hónapon keresztül kell igazoltan elvégezni.

5.1.4 A telepen a minősítés megtörténte után is az 5.1.3.pontban leírt vizsgálatokat mindaddig folytatni kell, amíg a telep teljes állománya el nem éri a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 6. és 7. §-ában megfogalmazott PRRS-re vonatkozó mentes minősítést.

5.1.5 Amennyiben az 5.1.3. pontban leírt vizsgálatok akár csak egy esetben is pozitív eredményt adnak, a 3/2014. VM rendelet 8.§ (1), (2), (3) bekezdése szerint kell eljárni. A 3/2014. VM rendelet 8.§ (1) bekezdésben leírt laboratóriumi vizsgálatok meghatározása a Nemzeti PRRS Mentelési Bizottság szakmai állásponjtja alapján, a járási főállatorvos feladata.

5.1.6 A mesterséges termékenyítés PRRS mentes igazolású termékenyítő anyaggal történik.

5.1.7 Az „MV” mentes *fialástól a vágásig típusú nagylétszámú sertés-tenyészállományból* tenyésztési célból sertést értékesíteni tilos!

5.2 „MV” mentesnek minősül az a *fialástól a növendék előállításig típusú nagylétszámú tenyészállomány*, amelyben

5.2.1 Az állomány PRRS vírussal történő befertőződése az „MV” minősítést megelőzően legalább egy évvel korábban történt.

5.2.2 A telep az állományra vonatkozóan az „MV” minősítést megelőzően legalább 10 hónappal hatóság által elfogadott mentelési programmal rendelkezik.

5.2.3 Amelyben a tenyészállatok immunizálása akár élő, akár inaktivált vakcinával történik, és az „MV” minősítést megelőző 6 hónapban az utódállományban biztosan nem alkalmaznak sem élő, attenuált, sem inaktivált PRRS vakcinát és az alábbi laboratóriumi vizsgálati eredményeket éri el:

5.2.3.1 valamennyi vetelés esetében a koca, kocasüldő vérenek és a vetélt magzat/ok PRRS-re irányuló virológiai vizsgálata nem állapított meg fertőzöttséget (legalább egy évre visszamenőlegesen);

5.2.3.2 a telepen adott hónapban előállított választott malacokból 95 %-os biztonsággal és 2 %-os prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló **virológiai** (PCR) vizsgálata minden esetben negatív eredményre vezet, és ezeket a vizsgálatokat a minősítés előtt legalább 6 hónapon keresztül kell igazolni. A mintavétel során minden egyes alomból legalább 1 malacból kell mintát venni.

5.2.3.3 a telepen havonta előállított növendék (előhízókból) malacokból, az előnevelési fázis utolsó hetében, 95 %-os biztonsággal és 5 %-os prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló **szserológiai** vizsgálatára minden esetben negatív eredményre vezet, és ezeket a vizsgálatokat a minősítés előtt legalább 6 hónapon keresztül kell igazoltan elvégezni. Szeropozitivitás előfordulása esetén további járványügyi és laboratóriumi vizsgálatok szükségesek.

5.2.4 A telepen a minősítés megtörténte után is az 5.2.4.) pontban leírt vizsgálatokat mindaddig folytatni kell, amíg a telep teljes állománya el nem éri a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 6. és 7. §-ában megfogalmazott PRRS-re vonatkozó mentes minősítést.

5.2.5 Amennyiben az 5.2.4.) pontban leírt vizsgálatok akár csak egy esetben is pozitív eredményt adnak, a 3/2014. VM rendelet 8.§ (1), (2), (3) bekezdése szerint kell eljárni. A 3/2014. VM rendelet 8. § (1) bekezdésben leírt laboratóriumi vizsgálatok pontos meghatározása a járási főállatorvos feladata. A Nemzeti PRRS Mentelési Bizottság szakmai segítséget nyújthat.

5.2.6 Az „MV” *fialástól a növendék előállításig típusú nagylétszámú tenyészállományból* tenyésztési célból sertést értékesíteni tilos!

5.3 „MV” mentesnek minősül az a *fialástól a választásig* típusú nagylétszámú tenyészállomány, amelyben:

5.3.1 Az állomány PRRS vírussal történő befertőződése az „MV” minősítést megelőzően legalább egy évvel korábban történt.

5.3.2 A telep az állományra vonatkozóan az „MV” minősítést megelőzően legalább 10 hónappal hatóság által elfogadott mentesítési programmal rendelkezik.

5.3.3 Amelyben a tenyészállatok immunizálása akár élő, akár inaktivált vakcinával történik, és az „MV” minősítést megelőző 6 hónapban az utódállományban biztosan nem alkalmaznak sem élő, attenuált, sem inaktivált PRRS vakcinát és az alábbi laboratóriumi vizsgálati eredményeket érik el:

5.3.3.1 valamennyi vetélés esetében a koca, kocasüldő vérenek és a vetélt magzat(ok) PRRS-re irányuló virológiai vizsgálata nem állapított meg fertőzöttséget (legalább egy évre visszamenőlegesen);

5.3.3.2 a telepen adott hónapban előállított választott malacokból 95 %-os biztonsággal és 2 %-os prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló *virológiai* (PCR) vizsgálatára minden esetben negatív eredményre vezet. Ezeket a vizsgálatokat a minősítés előtt legalább 6 hónapon keresztül kell igazoltan elvégezni. A mintavétel során minden egyes alomból legalább 1 malacból kell mintát venni.

5.3.4 A telepen a minősítés megtörténte után is az 5.3.4.) pontban leírt vizsgálatokat mindaddig folytatni kell, amíg a telep teljes állománya el nem éri a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 6. és 7. §-ában megfogalmazott PRRS-re vonatkozó mentes minősítést.

5.3.5 Amennyiben az 5.4.4.) pontban leírt vizsgálatok akár csak egy esetben is pozitív eredményt adnak, a 3/2014. VM rendelet 8.§ (1),(2),(3) bekezdése szerint kell eljárni. A 3/2014. VM rendelet 8.§ (1) bekezdésben leírt laboratóriumi vizsgálatok pontos meghatározása a járási főállatorvos feladata. A szükséges vizsgálatok meghatározásához a Nemzeti PRRS Mentés Bizottság szakmai álláspontját figyelembe kell venni.

5.3.6 Az „MV” *fialástól a választásig* típusú nagylétszámú tenyészállományból tenyésztési célból sertést értékesíteni tilos!

5.3.7 Az „MV” minősítésű *fialástól a választásig* típusú nagylétszámú tenyészállományban sem előhízó sem hizósertés nem állítható elő. „MV” minősítésű a *fialástól a választásig* típusú nagylétszámú tenyészállományból választott malac PRRS mentes és mentesítés alá vont területen lévő önálló árutermelő hízóállományba továbbtartási céllal kiszállítható.

5.3.8 Az „MV” minősítésű *fialástól a választásig* típusú nagylétszámú tenyészállomány tulajdonosa köteles beszerezni a PRRS mentes és mentesítés alá vont területen lévő önálló árutermelő hízóállományba továbbtartási céllal kiszállított választott malacok 60 napos tartását követő karanténfelszabadítási vizsgálat PRRS-re vonatkozó eredményét. Szeropozitív eredmény esetében köteles a telephelye szerint illetékes Járási Hivatal állategészségügyi hatósága részére bejelenteni. A Járási Hivatal a bejelentést követően haladéktalanul járványügyi nyomozást köteles végezni.

6. „PRRS szempontjából „A” minősítésű sertés tenyészállomány” fogalma

6.1. A sertésállományok PRRS szempontjából „A” minősítésű állománnyá történő minősítésének szabályai:

6.1.1. Az állomány PRRS vírussal történő befertőződése az „A” minősítést megelőzően legalább egy évvel korábban történt.

6.1.2. A telep az állományra vonatkozóan az „A” minősítést megelőzően legalább 10 hónappal hatóság által elfogadott mentesítési programmal rendelkezik, melyben *pontosan meghatározott, hogy mikorra kell a telep állományának PRRS mentessé válnia.*

6.1.3. A minősítést megelőzően legalább 9 hónappal olyan járványvédelmi és immunizálási intézkedéseket vezettek be, amelyek a tenyészállományban a PRRS stabil állapotát biztosították („takaróoltás”, 3 havonkénti állományoltás, tenyésztési ciklushoz igazodó immunizálás, stb.). A szükséges immunizálási technológiát a tenyészállományban fenntartják mindaddig, amíg valamennyi, a

befertőződéskor a telepen lévő koca, kocasüldő selejtezésre és elszállításra nem kerül és még további legalább három hónapig.

6.1.4. A 6.1.3. pontban megfogalmazott járványvédelmi és vakcinázási protokoll bevezetését követően a tenyészállatok homogén immunstátuszának kialakítását követően vagy az „A” minősítést megelőző 6 hónapban az utódállományokban biztosan nem alkalmaznak élő, attenuált PRRS vakcinát. Inaktivált PRRS vakcina alkalmazása megengedett ezen állatcsoportokban is.

6.1.5. 6.1.3. pontban megfogalmazott járványvédelmi és vakcinázási protokoll bevezetését követő 2. hónaptól havonta elvégzik az abban a hónapban *választott malacok* 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló PCR vizsgálatát. A minősítés megadásához legalább 4 hónap folyamatosan PCR negatív vizsgálati eredményére van szükség.

6.1.6. A 6.1.3. pontban megfogalmazott járványvédelmi és vakcinázási protokoll bevezetését követő 4. hónaptól havonta elvégzik az abban a hónapban növendék (vagy előhízónak) felnevelt növendék sertések 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló szerológiai (ELISA) vizsgálatát, és minden egyes állat negatív eredményt ad. A minősítés megadásához legalább 5 hónap folyamatosan negatív vizsgálati eredményre van szükség. Amennyiben a növendék sertések (előhízók) a 6.1.4 pont alapján inaktivált PRRS vakcinázásban részesültek, az ELISA vizsgálat helyett PCR vizsgálatot kell végezni és ennek eredményét kell figyelembe venni.

6.1.7. valamennyi vetelés esetében a koca, kocasüldő vérének és a vetélt magzat/ok PRRS-re irányuló szerológiai és virológiai vizsgálata nem állapított meg fertőzöttséget (legalább egy évre visszamenőlegesen)

6.1.8 PRRS szempontjából „A” minősítésű telepről sertést tenyésztési célra kiszállítani kizárólag az A minősítésű telep tulajdonosa saját, vagy vele szerződésben álló partner telepére, a 6.1.6. pontban foglaltak betartása és a PRRS Nemzeti Mentésügyi Bizottság szakvéleménye alapján az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörében eljáró megyei kormányhivatal által kiadott engedély birtokában lehetséges. Tenyésztési célból az állatok csak a kiszállítást megelőző 30 napon belül elvégzett, és negatív szerológiai vizsgálattal szállíthatók ki. Azonban mentes területre tilos ilyen állatok szállítása. **Ezen tenyészállatok kizárólag az „A” minősítésű származási állomány tenyészutánpótlására használhatóak fel.**

6.1.9. „A” minősítésű állományból hízóalapanyag PRRS mentes és mentesítés alá vont területen lévő önálló árutermelő hízóállományba továbbtartási céllal kiszállítható. Inaktivált vakcinázott hízóalapanyag értékesítése esetén az „A” minősítésű sertés tenyészállomány tulajdonosa köteles beszerezni és a telephelye szerint illetékes Járási Hivatal állategészségügyi hatósága részére bármikor elérhetővé tenni a PRRS mentes és mentesítés alá vont területen lévő önálló árutermelő hízó-állományba továbbtartási céllal kiszállított előnevelt sertések 60 napos tartását követő karantén-felszabadítási vizsgálat PRRS-re vonatkozó eredményét.

7. Általános rendelkezések:

7.1 Az „A” minősítésű állomány fogalma és kritériumai ezen határozatot követően csak és kizárólag arra a célra szolgálnak, hogy elősegítsék a jelen NMT-ben megfogalmazott „MV”, vagy a 3/2014. VM rendeletben leírt mentes minősítés elérését.

7.2 A *fialástól a vágásig típusú nagylétszámú sertés-tenyészállomány* esetében a mentesítés befejezésének határidejét figyelembevéve az 5.1. és/vagy 5.2. pontban előírt „MV” követelményeket, vagy a 3/2014. VM rendeletben a mentes állományokra előírt követelményeket kell teljesíteni.

7.3 A minősítéshez, illetve a mentesítéshez szükséges vizsgálatok költségei az állattartót terhelik, melyhez azonban különféle állami támogatások igénybe vehetők (pl. a 148/2007. (XII.8.) FVM rendelet szerinti támogatások) vagy az agrárigazgatásért felelős miniszter a költségek teljes egészére, vagy egy részére forrást biztosíthat. Nagylétszámú állomány mentesítési tervében előírt vakcinázás költsége,

valamint a mentesítéssel kapcsolatos egyéb költségek (pl. takarítás-fertőtlenítés) szintén az állattartót terhelik.

8. Mentés terület

Az állományok mentességét szerológiai vizsgálattal kell ellenőrizni az alábbiak szerint. A szerológiai vizsgálat a monitoring vizsgálatok keretében egy ELISA vizsgálatot jelent.

8.1 Valamennyi tenyészkant – beleértve a köztenyésztésben fedező apaállatokat is – félévente kell megvizsgálni.

8.2 A mesterséges termékenyítő állomások teljes sertésállományát félévente kell megvizsgálni.

8.3 Nagylétszámú mentes tenyészállományban a nőivarú tenyészállatokat félévente az alábbiak szerint kell vizsgálatnak alávetni:

8.3.1 20 vagy annál kevesebb koca esetén a kocák 50%-át, de legkevesebb 1 kocát;

8.3.2 20 kocánál nagyobb állományban a kocák 5%-át, de legkevesebb 10 kocát.

Az előírt vizsgálatok során a mintavételt a 6 hónapon belül lefialt kocasüldők 20%-ából, ezen felül annyi, többször fialt kocából kell elvégezni, amennyi az előírt mintaszám teljesítéséhez szükséges.

8.3.3 Nagylétszámú tenyészállományban található hizóállatok 95%-os megbízhatóság és 20 %-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú egyedét kell évente megvizsgálni.

8.4 Nagylétszámú „MV” minősítésű bármely típusú tenyészállományban az 5. pontban előírt ellenőrző vizsgálatok folyamatos elvégzését az illetékes állategészségügyi hatóság ellenőrzi.

8.5 Nagylétszámú *önálló árutermelő növendék előállító állomány* és *önálló árutermelő hizóállomány* esetében a vizsgálatokat az alábbiak szerint kell elvégezni:

8.5.1 Ha a teljes telepi állományt egyidőben telepítik és egyszerre kiürítik (all in – all out), az új állomány érkezését követő 48 órán belül és a karanténzás utolsó hét napja alatt ismételt 95%-os megbízhatóság és 20%-os előfordulási arány figyelembe vételével kötelező a vérvétel **szserológiai és virológiai (PCR)** vizsgálat elvégzése céljából.

8.5.1.1 Ha az első 48 órában vett vérminták bármelyike pozitív eredményt ad, akkor haladéktalanul ismételt kötelező a vérvétel, a teljes állományból 95%-os megbízhatóság és 5%-os előfordulási arány figyelembe vételével, és hatósági állatorvos jelenlétével. Ha az ismételt vizsgálat pozitív eredményt ad, akkor a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 11. § (3) bekezdése alapján kell eljárni.

8.5.1.2 Amennyiben az állatok igazoltan PRRS mentes állományból származnak, akkor nem kötelező a 48 órán belüli vérvételt elvégezni. Az karanténzás utolsó hét napjában **PRRS-re irányuló szerológiai** vérvizsgálatot kell végezni.

8.5.2 Azon nagylétszámú *önálló árutermelő növendék előállító állományok* és *önálló árutermelő hizóállományok* esetében, amelyekben nem egyszerre (nem all in – all out módszerrel) történik az állomány kiürítése és telepítése, maga az érintett istálló is kijelölhető karanténnak.

8.5.2.1 Olyan nagylétszámú *önálló árutermelő növendék előállító állományok* és *önálló árutermelő hizóállományok* esetében, amelyek PRRS mentes minősítéssel rendelkeznek, a hatóságilag igazoltan mentes országból vagy mentes megyéből/régióból és mentes telepről történő beszállítások esetén csak a beszállított állatcsoportban kell a beszállítástól induló karanténzási időn (60 napon) belül **PRRS-re irányuló szerológiai** vizsgálatot végezni.

8.5.2.2 Abban az esetben, ha nem biztosítható a karanténhoz szükséges összes járványügyi feltétel az érintett istállóban, az egész telepet ki kell jelölni karanténnak. Ebben az esetben minden újabb állatcsoport beszállításakor az egész állományra kiterjedően újra el kell végezni a 8.1.5.1. pontban meghatározott vérvizsgálatokat, mivel az új szállítmány bekerülésével újraindul a 60 napos karantén.

8.5.3 Hatóságilag igazoltan mentes országból, megyéből/régióból és mentes telepről történő származó állományok esetén nem kötelező a 48 órán belüli PRRS vizsgálat. A karantén feloldása előtt, a karantén indítása utáni 53-60. nap között hatóságilag el kell végezni 95 %-os biztonság és 10 %-os prevalencia figyelembevételével a szerológiai vizsgálatot, és csak ennek kedvező eredménye esetén szabadítható fel a

karantén. A 48 órán belüli vizsgálat a fogadó sertéstelep saját érdekében, az esetleges szavatosság érvényesítésére, javasolt a termelő költségére elvégezni.

8.5.4 Nem hatóságilag mentes (pl.: telepet ellátó állatorvos) igazolással érkező állatcsoport esetén szintén kizárólag a beszállított állatcsoportot kell a beszállítástól induló karanténozási időn (60 napon) belül PRRS szempontjából megvizsgálni, a többi, már előzőleg a sertéstelepre telepített és korábban karantén alá vont sertéscsoport tekintetében nem kötelező.

8.5.5 Nem hatóságilag mentes (pl.: telepet ellátó állatorvos) igazolással érkező állatcsoport esetén a frissen beszállított állatok 48 órán belüli vizsgálata PCR és szerológiai módszerrel, 95 %-os biztonság és 10 %-os prevalencia figyelembevételével kötelező, ezen felül a karantén feloldása előtt, a karantén indítása utáni 53-60. nap között el kell végezni 95 %-os biztonság és 10 %-os prevalencia alapján a szerológiai vizsgálatot.

8.5.6 Amennyiben egy nagylétszámú önálló árutermelő hízó állományban a járási hivatal fertőzöttséget állapít meg, az állományt haladéktalanul fel kell számolni. Ekkor az állomány sorsa az alábbiak szerint alakulhat:

8.5.6.1 levágás, vagy

8.5.6.2 véghízalási célból a teljes, fertőzöttnek minősülő állomány kiszállítása olyan területre, ami nem veszélyezteti a hazai sertésállományok PRRS mentesítésében elért eredményeket.

8.5.6.3 Vakcinázás az országos főállatorvos külön engedélyével végezhető el, a fertőzött állomány vírusürítésének csökkentésére. E célból csak inaktivált vakcina használható.

8.6 Magyarország minden megyéjében évente a kislétszámú állományokban tartott valamennyi tenyészkoca és a kocák 95%-os megbízhatóság és 10%-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú egyedét egyidejűleg úgy kell megvizsgálni, hogy a településen legalább 95%-os megbízhatóság és 10%-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú állományában történjen mintavétel. Azon kislétszámú állományokban, amelyekben nincs tenyészállat, csak a hizlalás különböző fázisában lévő különböző korú sertés udvaronként legalább 5, legalább 100-120 napos korú sertésből kell szerológiai vizsgálatot végezni.

8.6.1 Eljárás kislétszámú állomány PRRS-re irányuló ellenőrző vizsgálata pozitív eredménye esetén

8.6.1.1 A 3/2014. (I.16.) VM rendelet 8. § (1) bekezdése szerint megfigyelési zárlat alá helyezett állományban a fertőzöttség előfordulásának megerősítése, vagy kizárása érdekében a további vizsgálatokat kell elvégezni.

8.7 Ha mentes állományban pozitív vagy kétes eredményt adó egyedeket találnak, az állományt megfigyelési zárlat alá kell helyezni, és az esetlegesen már meglévő mentes státuszt fel kell függeszteni. Haladéktalanul hatósági állatorvos felügyelete mellett állami költségére mintát kell venni az alábbiak szerint:

8.7.1 Az első vérvétel napján a pozitív, vagy kétes eredményt adó állattal egy légtérben lévő állatok közül 95 %-os biztonsággal 5 % prevalenciával kell kiválasztani a mintavételre kerülő állatok számát. Amennyiben az ismételt vizsgálat időpontjáig a reagált állat helye változott, akkor az ismételt vérvétel napján a pozitív, vagy kétes eredményt adó állattal egy légtérben lévő állatok közül 95 %-os biztonsággal 5 % prevalenciával is kell kiválasztani a állatokat mintavételre. Az állomány fennmaradó részénél a Rendelet 8. §-a szerinti vizsgálatokat kell elvégezni.

8.7.2 Amennyiben az ismételt vizsgálatok negatív eredménnyel zárulnak, a megfigyelési zárlatot fel kell oldani és a korábbiakban mentes állomány visszakapja a mentes minősítését, újonnan minősített állomány esetében a mentességéről határozatot kell kiadni.

8.7.3 Ha az ismételt vizsgálatok az állatok fertőzöttségére utalnak, akkor a 3/2014. (I.16.) rendelet 8. § (3) bekezdés szerint kell eljárni.

9. Mentésítés alá vont terület

9.1 Nagylétszámú tenyészállományok esetében

9.1.1 A mentésítési tervben foglaltakat végre kell hajtani. A mentésítési tervekben foglalt előrehaladást a hatóság fél évente ellenőrzi, szükség esetén a Nemzeti PRRS Mentésítési Bizottság bevonásával.

9.1.2 Ha a nagylétszámú tenyészállomány már rendelkezik mentes minősítéssel, a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 7. § (4)-(6) bekezdése szerinti ellenőrző vizsgálatokat kell elvégezni.

9.1.3 Ha a nagylétszámú tenyészállomány mentésítési tervének végrehajtását befejezi, a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 6. § (4) bekezdése szerinti minősítő vizsgálatokat kell elvégezni, majd negatív eredmények esetén az állomány mentessé nyilvánítható.

9.2 Nagylétszámú önálló árutermelő növendék előállító állományok és önálló árutermelő hízóállományok:

9.2.1 Valamennyi nagylétszámú önálló árutermelő növendék előállító állománynak és önálló árutermelő hízóállománynak állománynak PRRS mentes minősítéssel kell rendelkeznie.

9.2.2 Ezen állományok esetében a telepítés és ürítés vonatkozásában alkalmazni kell a 8.1.5 pontban leírtakat.

9.2.3 Az Országos Főállatorvos Magyarország PRRS mentésítésének érdekében engedélyezheti nem mentes állományból történő növendék sertések véghízalás céljából történő beszállítását.

10. Eljárás sertésállományok PRRS-re irányuló ellenőrző vizsgálata pozitív eredménye esetén

10.1 Mentés és „MV” minősítésű nagylétszámú tenyészállományok:

10.1.1 Ha mentes, vagy „MV” állományban fertőzött vagy fertőzésre gyanús egyedek találhatók, az állományt megfigyelési zárlat alá kell helyezni, és a már meglévő státuszt fel kell függeszteni. Az „MV” minősítéssel rendelkező olyan nagylétszámú tenyészállomány esetében, amely választott malacot, növendék sertést más állományba helyezett ki, ezt az engedélyt azonnal vissza kell vonni, és a vizsgálat pozitív eredményéről az állomány tulajdonosának írásban kell értesítenie a vele szerződésben lévő, tőle választott malacot vagy előhízó sertést vásárló állomány tulajdonosát. Ugyanakkor haladéktalanul hatósági állatorvos felügyelete mellett, a járási főállatorvos elrendelésére, állami költségre mintát kell venni az alábbiak szerint:

10.1.1.1 Az első vérvétel napján a pozitív, vagy kétes eredményt adó állattal egy légtérben lévő állatok közül 95 %-os biztonsággal 5 % prevalenciával kell kiválasztani a mintavételre kerülő állatok számát.

10.1.1.2 Amennyiben az ismételt vizsgálat időpontjáig a reagált állat helye változott, akkor az ismételt vérvétel napján a pozitív, vagy kétes eredményt adó állattal egy légtérben lévő állatok közül 95 %-os biztonsággal 5 % prevalenciával is kell kiválasztani az állatokat mintavételre.

10.1.1.3 Az állomány fennmaradó részénél a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 8. §-a szerinti vizsgálatokat kell elvégezni.

10.1.1.4 A vizsgálatok rendjének meghatározásához a Nemzeti PRRS Mentésítési Bizottság szakmai véleményét a járási főállatorvos kikérheti.

10.1.2 Amennyiben az ismételt vizsgálatok negatív eredménnyel zárulnak, a megfigyelési zárlatot fel kell oldani és az állomány visszakapja a mentes minősítését, újonnan minősített állomány esetében a mentességéről határozatot kell kiadni.

10.1.3 Ha az ismételt vizsgálatok az állatok fertőzöttségére utalnak, akkor a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 8. § (3) bekezdés szerint kell eljárni.

10.2 PRRS szempontjából „A” minősítésű, fialástól a vágásig típusú tenyészállomány:

10.2.1 Ha az „A” minősítésű állományban az állategészségügyi státuszt ellenőrző vizsgálatok pozitív eredményre vezetnek, és a telep fertőzöttségét okozó vadvírus jelenléte igazolható, a „PRRS szempontjából „A” minősítésű állomány” minősítést vissza kell vonni. A vizsgálat pozitív eredményéről

az állomány tulajdonosának írásban kell értesítenie a vele szerződésben lévő, tőle előhízó sertést vásárló állomány tulajdonosát. A minősítést csak azt követően lehet újból megállapítani, amennyiben a telep ismételtlen megfelel a „PRRS szempontjából „A” minősítésű állomány” minősítés előírásai közül valamennyinek.

10.3 Nagylétszámú önálló árutermelő növendék előállító állomány és önálló árutermelő hízóállomány:

10.3.1 Ha nagylétszámú önálló árutermelő növendék előállító állományban és/vagy önálló árutermelő hízóállományban pozitív vagy kétes eredményt adó egyedet találnak akkor a 8.5.6 és a 8.7 pontok alapján kell eljárni.

10.4 Kislétszámú állomány:

10.4.1 Ha a kislétszámú állomány PRRS-re irányuló ellenőrző vizsgálata pozitív vagy kétes eredményt adó egyedet találnak, a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 8. § (1) bekezdése szerint megfigyelési zárlat alá helyezett állományban a fertőzőtség előfordulásának megerősítése, vagy kizárása érdekében a további vizsgálatokat kell elvégezni.

11. Mentés települések, járások, megyék, régiók kialakítása:

A mentés regionális alapokra épül, amely régiók kijelölésénél a fertőzőtségi arány mellett legalább akkora súllyal figyelembe kell venni a telepek számát, területi eloszlását, az állománysűrűséget és a telepek közötti távolságot.

11.1 PRRS-től mentes az a település, amelynek területén található sertésállomány és az elvégzett minősítő vizsgálatok szerint valamennyi nagylétszámú tenyész sertés állomány mentes vagy vakcinázott mentes, valamennyi *önálló árutermelő növendék előállító állomány, és önálló árutermelő hízóállomány* mentes és a kislétszámú állományok 99%-a mentes. A minősítést csak azon települések esetében kell elvégezni, melyek közigazgatási területén sertésállomány található.

11.2 PRRS-től mentes az a járás, amelynek területén valamennyi nagylétszámú tenyész sertés állomány mentes vagy vakcinázott mentes, valamennyi *önálló árutermelő növendék előállító állomány, és önálló árutermelő hízóállomány* mentes és a kislétszámú állományok 99%-a mentes. A minősítést csak azon települések esetében kell elvégezni, melyek közigazgatási területén sertésállomány található.

11.3 PRRS-től mentes az a megye, amelynek területén valamennyi járás mentes.

11.4 PRRS-től mentes az a régió, amelynek területén valamennyi megye mentes. 11.5 A mentes településeken, járásokban, megyékben, régiókban, tilos a PRRS betegség elleni vakcinázás. Ettől csak az országos főállatorvos engedélyével lehet eltérni.

11.6 A mentes településeken, járásokban, megyékben, régiókban a nagylétszámú sertésállományokba történő beszállításhoz és elkülönítéshez az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörében eljáró járási hivatal engedélye szükséges.

11.7 A mentes településeken, járásokban, megyékben, régiókban a kislétszámú sertésállományokba történő beszállítás előtt legalább 48 órával az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörében eljáró járási hivatalnak be kell jelenteni a szállítás tényét (mikor, honnan, hová, milyen korú és mennyi sertést).

11.8 Nem mentes megye mentes településen évente a kislétszámú állományokban tartott valamennyi tenyészkan és a kocák 95%-os megbízhatóság és 10%-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú egyedet egyidejűleg úgy kell megvizsgálni, hogy a településen legalább 95%-os megbízhatóság és 10%-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú állományban történjen mintavétel.

11.9 Mentés megyében évente a településeken található, kislétszámú állományokban tartott sertések 95%-os megbízhatóság és 20%-os előfordulási arány figyelembevételével meghatározott számú egyedet kell vizsgálni.

12. A mentesítés módszerei

Tenyész- és utódállományok esetében a mentesítés az alábbi két módszer szerint történhet:

12.1 Teljes állománycsere

A *teljes állománycsere* a költségesebb, azonban az újrafertőződés veszélye ennél a módszernél a legkisebb. A mentesítés menete során a fertőzött állományok eltávolítását alapos tisztítás, fertőtlenítés követi, valamint a szükséges javítások elvégzését követő szigorított fertőtlenítés után a telep mentes állománnyal betelepíthető. Az újratelepített állományt a 3/2014. (I.16.) VM rendelet 22. §-a szerint kell minősíteni és a mentességét ellenőrizni.

12.2 Vakcinás védekezéssel kiegészített mentesítés

Jelenleg Magyarországon a leginkább preferált mentesítési mód a telepek külső és belső járványvédelmének megerősítése mellett az élő, attenuált (Magyarországon engedélyezett), vagy inaktivált vakcinával történő immunizálás, és a fertőzött állomány folyamatos kiszorítása a felnövő új, mentes állatok által. Az állatokból korcsoportonként és betelepítésenként, vagy bizonyos meghatározott időközönként vérvétel, a mentesítés előrehaladásának monitorozása céljából.

A telep akkor tekinthető mentesnek, ha az állomány egyes korcsoportjainak a mentesítési tervben előírt vérvizsgálati eredményei legalább fél évig folyamatosan negatív eredményt adtak.

13. Az állatforgalmazás, állatmozgatás Magyarországon

13.1 Mentés nagylétszámú állományba és mesterséges termékenyítő állomásra (létszámtól függetlenül):

13.1.1 Tenyészsértést beszállítani csak mentes állományból szabad, és az állatokat hatvan napig karanténozni szükséges. A karanténozás ideje alatt minden kanból, tenyész kocából és tenyész kocasüldőből szerológiai vizsgálat céljára kötelező vért venni az első 48 órában, majd a karantén utolsó hetében is. Tenyészkanok esetében az ondó egyedi PCR vizsgálatát is el kell végezni. Ondóvételre még alkalmatlan, fiatal kanok esetében az NRL ajánlása alapján kell megerősítő vizsgálatot végezni a karantén feloldása előtt, az ondó vizsgálatát pedig a kan tenyésztésbe való beállítása előtt.

13.1.2 Hízóállatok beszállítása szintén csak mentes állományból történhet. A hatvan napos elkülönítés ideje alatt 8.1.5 pontban előírt vizsgálatokat kell elvégezni, és azok eredménye alapján kell a továbbiakban eljárni. Az állatokat az új állományba beállítani csak az előbbi vizsgálatok negatív eredménye esetén szabad. Amennyiben a tartó mentes állományából saját másik mentes telepére szállítja az állatokat, a járási hivatal az erre irányuló kérelem alapján a célállományban a karanténozás és diagnosztikai vizsgálatok elvégzése alól mind tenyész, mind hízóállatok esetében felmentést adhat.

13.2 Mentés és mentesítés alatt álló járások/megyék/régiók területén lévő piacra, vásárra, valamint mentes területre továbbtartási célra csak mentes településekről vagy mentes nagylétszámú állományból származó sertéseket szabad beszállítani.

11.3 Gyűjtőállomásra egyidőben csak azonos PRRS-státuszú állományokból származó állatok szállíthatók be.

13.4 Mentés állományba és mentesítés alatt álló területen lévő állományokba (PRRS státusztól függetlenül) szaporítóanyagot (spermát és embriót) bevinni csak engedélyezett mesterséges termékenyítő és embrió átültető állomárról szabad.

13.5 A PRRS szempontjából „A” minősítésű állományból továbbtartásra hizlalási céllal sertések korlátozás nélkül kiszállíthatók, mentes, mentesítés alatt lévő megyébe, járásba egyaránt. Tenyésztési célra kizárólag az „A” minősítésű származási állomány tenyész utánpótlására használhatók fel, azzal a megkötéssel, hogy csak mentesítés alatt lévő területre szállíthatók! A rendeltetési helyen az állatokat karanténozni kell. A karanténba érkezést követő 48 órán belül az állatok 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szinten vett vérminták PRRS-re irányuló PCR vizsgálatát el kell végezni. A 60 napos karantén felszabadítás előtt 1 héttel, 95 %-os biztonsággal 5 % prevalencia szintet figyelembe véve elvégzett PRRS-re irányuló szerológiai vizsgálat kedvező (negatív) eredménye esetén történhet meg a

karantén felszabadítása. A karanténban elvégzett vizsgálatok eredményéről, amennyiben az nem negatív, a fogadó nagylétszámú hízótelepe helye szerint illetékes állategészségügyi hatóság a sertések származási helye szerint illetékes állategészségügyi hatóságot tájékoztatni köteles. Javasoljuk, hogy a fogadó gazdaságban elvégzett vizsgálatok negatív eredménye kerüljön megküldésre az „A” minősítésű gazdaságnak. Az „A” minősítésű származási állomány utánpótlására tenyésztési céllal beállított állatok minősítését a 3/2014. (I.16.) VM rendelet. 6. § (4) bekezdésében előírtak szerint el kell végezni.

13.6 Fertőzött állományból sertés csak az állomány felszámolása keretében vágásra szállítható ki, kivéve, ha a szállítás véghízlalási céllal történik a tulajdonos saját vagy a tenyészteleppel szerződésben álló partner telepére. A szállítás feltételeit a fogadó megyei állategészségügyi hatóság határozza meg. Fertőzött telepről ettől eltérő céllal malacokat/selejt malacokat kihelyezni tilos!

Amennyiben a Magyarországra beszállított sertések fertőzöttek minősülnek – akár a tulajdonos által kiadott mentes igazolás ellenére is –, és további, korábban mentes állományokat bizonyíthatóan megfertőznek, a felelősség az állatokat megvásárló és beszállító állattartót terheli.

A Magyarországra korábban már PRRS pozitív hízóalapanyagot szállító partnerek esetleges újabb szállításának engedélyezését a járási hivatal megtagadhatja. Az aktuális listáról a Nemzeti PRRS Mentés Bizottság értesíti a megyei kormányhivatalokat.

14. A vágással kapcsolatos szabályok

A sertések esetleges tünetmentes PRRS fertőzöttsége a levágott állat emberi fogyasztásra való alkalmasságát nem befolyásolja. Ennek megfelelően a PRRS-től nem mentes állományokból származó sertések húsa és egyéb termékei is emberi fogyasztásra alkalmasak.

Ugyanakkor a nem mentes állományból származó állatokat szállító jármű tisztítását és fertőtlenítését, mielőtt az elhagyja a vágóhid területét, fokozottan ellenőrizni kell.

Mentes megyében lévő vágóhidra nem mentes állományból sertést beszállítani csak azonnali (haladéktalanul, pihentetés nélkül végrehajtott) vágásra lehet.

15. A nagylétszámú sertéstelep mentesítési tervének járványvédelmi előírásai

15.1 A 41/1997.(V.28.) FM rendelettel kiadott Állategészségügyi Szabályzat 2. számú függelékében foglalt általános járványvédelmi előírások betartását kell megkövetelni.

15.2 A sertéstelepen dolgozók otthoni sertéstartásának, vagy másodállásként más sertéstartó telepen való foglalkoztatásának szabályait a mentesítési tervben szabályozni szükséges.

15.3 Telepi technológia részletes leírása (különös tekintettel a telepen belüli állatmozgásokra) része kell legyen a mentesítési tervnek.

15.4 A karanténozásnál a fent hivatkozott Állategészségügyi Szabályzat 12. számú függelék szerint kell eljárni, azzal az eltéréssel, hogy a karanténozás időtartama a PRRS szempontjából minimálisan 60 nap.

16. Egyéb határozat:

16.1 Magyarország valamennyi kislétszámú sertésállományának, valamint a nagylétszámú, önálló árutertermelő növendék előállító állományának és önálló árutertermelő hízóállományának a 3/2014 VM rendelet szerint mentes minősítéssel kell rendelkeznie. Azon nagylétszámú önálló árutertermelő hízóállományok, amelyek integrátorokhoz kapcsolódva nagylétszámú tenyészsertéstelepek mentesítési programja megvalósítását szolgálták, és nem mentes megyében, vagy járásban találhatóak legkésőbb a NMT mellékletében meghatározott időpontokig el kell érjék a 3/2014. VM rendelet szerinti mentes minősítést.

16.2 Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom és Veszprém megyék valamennyi nagylétszámú tenyészállományának 2019. június 30-ig a 3/2014 VM rendelet szerint mentes, vagy ezen NMT „PRRS szempontjából vakcinázott mentes (MV) minősítéssel kell rendelkeznie. Bács-Kiskun, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék valamennyi nagylétszámú tenyészállományának 2020. december 31-ig a 3/2014 VM rendelet szerint mentes, vagy ezen NMT „PRRS szempontjából vakcinázott mentes (MV) minősítéssel kell rendelkeznie. Hajdú-Bihar és Békés megye valamennyi nagylétszámú tenyészállományának 2021. december 31-ig a 3/2014 VM rendelet szerint mentes, vagy ezen NMT „PRRS szempontjából vakcinázott mentes (MV) minősítéssel kell rendelkeznie.

16.3 A 16.2 pontban meghatározott határidőtől az egyes megyék, járások sertéstartói véleményének előzetes kikérésével korábbi időpontra meghatározottsággal eltérhetnek. A sertéstartók véleményének összesítése, regisztrálása a megyei Kormányhivatal, illetve a Járási Hivatal illetékes állategészségügyi hatósága feladata.

16.4 A „PRRS szempontjából „A” minősítésű állomány” minősítésű sertés tenyésztőtelep minősítés 2020. december 31-én automatikusan megszűnik. Az ilyen minősítésű telep 2021. január 1.-től

- vagy fertőzőtté
- vagy „MV” minősítésűvé kell, váljon.

17. A mentesítést segítő auditori rendszer

Magyarország sertésállományai PRRS mentesítése folyamatának elősegítése, támogatása érdekében *auditor rendszer az alábbiak szerint* kerül felállításra:

17.1 Az auditori csoport feladata, hogy a hatósági ellenőrzést megelőzően, a **PRRS mentesítést folytató állomány tulajdonosának írásbeli kérésére** áttekintse, és támogató javaslatokkal elősegítse a PRRS mentesítési programot, meghatározza azokat a feladatokat, melyeket a sikeres mentesítés érdekében meg kell tenni, megjelölje a végrehajtás felelőseit és programban leírtak teljesítését.

17.2 Az auditorokat előzetes jelentkezést követően az Országos Főállatorvos nyilvántartásba veszi. Az auditori tevékenység feltétele felsőfokú végzettség és legalább 3 éves szakmai gyakorlat a sertéségeszségügy, a sertésenyésztés vagy a sertéstartás területén. A jelentkezés az auditor nevét, képzettségét, munkahelyét és elérhetőségeit tartalmazza.

17.3 Az auditálást a 17.2 szerint jelentkezett szakértők közül kiválasztott négy fős ad hoc auditori csoport végzi. Az auditor csoport két tagját az állattartó választja ki, két tagját a Nébih járványügyi feladatokért felelős vezetője jelöli ki.

17.4 A Nemzeti PRRS Mentelési Bizottság vezetőjét és tagjait auditori feladatokra nem lehet kijelölni, azonban az állattartó külön kérésére tagjai lehetnek az audit csoportnak.

17.5 Az auditori csoport tagjait fejenként nettó 100.000 Ft díjazás illeti meg, mely az auditálással kapcsolatos valamennyi költséget (utazás, napidíj, szakértői díj, jelentés összeállítás stb.) tartalmazza. Az állattartót terheli az általa kiválasztott két auditor költsége, míg a Nébih járványügyi feladatokért felelős vezetője által kijelölt 2 auditor költségét a „Sertések reprodukciós zavarokkal és légzőszervi tünetekkel járó szindrómájától való mentesítés támogatása” című fejezeti kezelésű előirányzat terhére az állam viseli.

17.6 A felelős állattartó a Nébih járványügyi feladatokért felelős vezetőjéhez címzett és a területileg illetékes megyei főállatorvoshoz benyújtott kérelemmel kezdeményezi az auditálást. A kérelemben meg kell jelölni a kérelmező által felkért két auditor nevét is. A megyei főállatorvos szakmai véleményével 3 munkanapon belül felterjeszti a kérelmet a Nébih járványügyi feladatokért felelős vezetőjéhez, aki elrendeli az eseti auditálást.

17.7 Az auditori csoport az auditálást követő 7 munkanapon belül köteles írásban jelentést tenni a Nébih járványügyi feladatokért felelős vezetőjének. A jelentésben kötelező érvényű, azonnal végrehajtandó feladatokat is megfogalmazhat. A jelentést mind a 4 auditornak alá kell írnia, de bármelyik auditor megjelenítheti a többiekétől eltérő különvéleményét a jelentésben. A jelentésben meghatározott

feladatok teljesítéséhez határidőt és felelőst kell rendelni. Az auditori jelentés az állattartónak és a területileg illetékes megyei főállatorvosnak is meg kell küldeni.

17.8 A mentesítési folyamat előrehaladásának hatósági ellenőrzését az auditor csoport által meghatározott feladatok végrehajtására megadott határidők figyelembevételével kell végrehajtani.

Melléklet a Nemzeti PRRS Mentelési Terv 4.0-hoz

PRRS Státusz	Megye	Mentesítés alá vont terület kezdés	Mentesítés befejezve
2019. 01.01.-én PRRS mentes megyék	Baranya	2014. november 1.	2016. szeptember 21.
	Borsod-Abaúj-Zemplén	2014. március 24.	2015. július 30.
	Fejér	2014. november 1.	2016. november 7.
	Heves	2014. március 24.	2015. május 15.
	Nógrád	2014. március 24.	2015. július 30.
	Pest	2014. november 1.	2016. április 14.
	Somogy	2014. március 24.	2018. április 3.
	Tolna	2014. november 1.	2016. március 31.
	Vas	2014. március 24.	2016. január 25.
Zala	2014. március 24.	2015. július 30.	
2019.01.01.-én NEM PRRS mentes megyék	Bács-Kiskun	2017. november 1.	2020. december 31.
	Békés	2015. november 1.	2021. december 31.
	Csongrád	2015. november 1.	2020. december 31.
	Győr-Moson-Sopron	2015. november 1.	2019. június 30.
	Hajdú-Bihar	2014. november 1.	2021. december 31.
	Jász-Nagykun-Szolnok	2017. november 1.	2020. december 31.
	Komárom-Esztergom	2014. november 1.	2019. június 30.
	Szabolcs-Szatmár-Bereg	2014. március 24.	2020. december 31.
Veszprém	2015. november 1.	2019. június 30.	

A Magyar Élelmiszerkönyv 2-231 számú irányelve a kávéról, kávékeverékről, pótkávéról és egyéb kávékészítményekről

I. ÁLTALÁNOS ELŐÍRÁSOK

1. Az irányelv tárgya: a pörkölt kávé, a kávékeverék, az instant kávékeverék, a pótkávé, az instant pótkávé (az instant cikória kivételével), valamint a kávéspecialitások minőségi követelményei.
2. Az instant kávéra, valamint az instant cikóriára vonatkozó követelményeket az MÉ 1-3-

1999/4 számú, Kávé- és cikóriakivonat című előírás tartalmazza.

3. A termékek gyártásához a vonatkozó kötelező előírásoknak (törvény, rendelet, MÉ I. kötet), nemzeti szintű ajánlásoknak (MÉ II. kötet, szabvány), ezek hiányában a szokásos kereskedelmi követelményeknek és az étkezési célnak megfelelő minőségű anyagok használhatók fel.

4. A termék csomagolására csak az élelmezés-egészségügyi előírásoknak megfelelő csomagolóanyag használható. Az egyedi csomagolású termékek engedélyezett tömeg- és térfogatértékeit valamint nettó tömeg vagy térfogat ellenőrzési módszereit a 13/2008 (VIII. 8) NFGM-FVM együttes rendelet tartalmazza.

5. Élelmezés-egészségügyi követelmények: A mindenkor érvényben lévő élelmezés-egészségügyi előírások szerint.

II. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

Az MSZ ISO 3509 szerint.

III. TERMÉKCSOPORTOK

1. Kávé

Élelmiszer kategória (1333/2008/EK rendelet szerint): 14.1.5.1.

1.1. A termék meghatározása

1.1.1. Kávé: Egyfajta nyerskávéból vagy többfajta nyerskávé keverékéből pörköléssel kávéital készítésére és ezáltal emberi fogyasztásra alkalmassá tett termék. A kávéon kívül más hozzáadott anyagot nem tartalmaz. Koffeintartalma több mint 0,8%. A pörkölt kávészemek kívül-belül egyenletesen barna színűek. Szemes vagy őrölt kávéként kerül forgalomba.

1.1.2. Koffeinmentes kávé: Koffeinmentesített nyerskávéből pörköléssel előállított termék, amelynek koffeintartalma legfeljebb 0,1%.

1.1.3. Csökkentett koffeintartalmú kávé: Kávé és koffeinmentes kávé keverésével készül, a keverék koffeintartalma legfeljebb 0,8%.

1.1.4. Ízesített kávé: A kávé a pörkölés során/után ízesítik (pl. karamellizált cukor, aromák), valamilyen speciális igény kielégítésére. Az ízesítőanyag mennyisége legfeljebb 2% (m/m).

1.2. Szokásosan felhasználásra kerülő összetevők

1.2.1. Nyerskávé (zöld kávé): A kávécserje gyümölcshústól és pergamenthéjtől teljesen, ezüsthéjtől megfelelő eljárással a lehető legnagyobb mértékben megtisztított termése. Növénytanilag kétfajta nyerskávét (Arabica és Robusta) különböztetünk meg, az elnevezésben a származási hely is szerepel. A nyerskávé nedvességtartalma legfeljebb 14% (m/m), koffeintartalma több mint 0,8% (m/m), a hamu kloridtartalma pedig legfeljebb 1,1% (m/m).

1.2.2. Koffeinmentes nyerskáv: A nyerskáv koffeinmentesítésével előállított nyerskáv. A nyerskávából a koffeint arra engedélyezett oldószerekkel oldják ki, majd az oldószereket eltávolítják. Az oldószermaradékok megengedett mennyiségét az MÉ-1-2-2009/32 számú irányelv tartalmazza. Az általános használatra engedélyezett oldószerek maradékát a jó gyártási gyakorlat szabályozza.

1.2.3. Ízesítőanyagok: A pörkölés során vagy után a pörkölt kávéhoz kizárólag ízesítés céljából felhasznált anyagok, pl. karamellizált cukor, aromák.

1.3. Minőségi jellemzők

1.3.1. Fizikai, kémiai jellemzők

Jellemző	Szemes kávé	Őrölt kávé	Koffeinmentes kávé (őrölt és szemes)	Csökkentett koffeintartalmú kávé (őrölt és szemes)
	Követelmények, % (m/m)			
Idegenanyag-tartalom legfeljebb	0,5	–	–	–
Vízben oldódó szárazanyag-tartalom*, legalább	25,0	25,0	22,0	22,0
Nedvességtartalom, legfeljebb	5,0	5,0	5,0	5,0
Koffeintartalom*, több mint legfeljebb	0,8	0,8	–	–
	–	–	0,1	0,8

* szárazanyagra vonatkoztatva

1.3.2. Érzékszervi jellemzők

Szín, külső: A szemes pörkölt kávé külleme feleljen meg az összetételre jellemző alaknak és nagyságnak, színe a pörkölés mértékétől függően a világosbarnától a sötétbarnáig terjedhet. A szemek közötti színeltérés megengedett. Az őrölt pörkölt kávé megközelítően egyenletes szemcseméret-eloszlású, egyenletes – a pörkölés mértékétől függően – a világosbarnától a sötétbarnáig terjedő színű legyen.

Íz, illat: A szemes és őrölt pörkölt kávé íze és illata a felhasznált kávéfajtá(k)ra jellemző legyen. Az ízesített kávé íze és illata a felhasznált ízesítőanyagokra és kávéra jellemző.

A kávék részletes érzékszervi jellemzőit a gyártmánylapnak kell tartalmaznia.

1.4. Csomagolás, tárolás

A termékeket tiszta, száraz, idegen szagtól mentes raktárban és úgy kell tárolni, hogy az eredeti tulajdonságát megőrizze.

1.5. Jelölés

1.5.1. Megnevezés

A „pörkölt” szó és fantázianév használata megengedett. Fantázianévként a földrajzi név csak akkor használható, ha a kávé 100%-ban onnan származik.

Például: Kávé
 Őrölt kávé

1.5.2. Egyéb jelölés

Koffeinmentes kávé esetében a koffeinmentességre, ízesített kávé esetében az ízesítőanyagra, illetve a csökkentett koffeintartalomra utalni kell a megnevezéssel azonos látómezőben.

1.6. Előállítási folyamat

A nyerskávét az idegen anyagoktól (por, kő, növényi maradványok, magvak) megtisztítják az e célra kialakított tisztító rendszeren, majd, ha a technológia előírja a késztermékre meghatározott recept szerinti mennyiségben keverik. Az előkészített nyerskávét megfelelő hőmérsékleten pörkölik, az erre a célra kifejlesztett pörköltő berendezéseken, a jellegzetes kávéillat és -íz kialakítása céljából. A pörkölt kávét esetenként megőrlik a főzésre alkalmas, egyenletes szemcseméret elérése céljából.

2. Kávékeverék

Élelmiszer kategória (1333/2008/EK rendelet szerint): 14.1.5.2.

2.1. A termék meghatározása

2.1.1. Kávékeverék: Egy-vagy többfajta nyerskávéból és egy vagy több különböző fajtájú szénhidrát-tartalmú növény részeiből (pótkávéból) különböző arányban végzett keveréssel, pörköléssel és esetleg adalék- vagy segédanyagok hozzáadásával készített, a kávéitalra emlékeztető ital főzésére alkalmas termék. Őrölt formában kerül forgalomba.

2.1.2. Ízesített kávékeverék: Zamatosítóanyagokkal (pl. karamellizált cukor, aromák) ízesített kávékeverék.

2.2. Szokásosan felhasználásra kerülő összetevők

Adalékanyagok (az ízesített termékekhez)
Aromák
Árpa és feldolgozási termékei
Búza
Cikóriaaszalvány

Cukor
Cukorrépaszelet
Csipkebogyó
Dextróz (szőlőcukor)
Gyümölcsök
Füge
Fűszerek
Kakaópor és kakaóanyagok
Karamellizált cukor
Kávé
Kukorica
Rozs
Szójabab
Szőlőmag

2.3. Minőségi jellemzők

2.3.1. Fizikai, kémiai jellemzők

Idegenanyag-tartalom	nincs megengedve
Vízben oldódó szárazanyag-tartalom*	legalább 30,0% (m/m)
Nedvességtartalom	legfeljebb 6,0% (m/m)
Koffeintartalom*, amely csak a felhasznált nyerskávéból származhat	legalább 0,3% (m/m)

*szárazanyagra vonatkoztatva

2.3.2. Érzékszervi jellemzők

Szín, külső: A kávékeverék közel egyenletes szemcseméret-eloszlású, a pörkölés mértékétől függően a világosbarnától a sötétbarnaig terjedő egyöntetű színű. Az ízesített kávékeverék egyenletes eloszlású, színe a felhasznált anyagokra jellemző.

Íz, illat: A kávékeverék íze és illata a felhasznált alapanyagokéra jellemző. Az ízesített kávékeverék íze és illata a felhasznált ízesítőanyagokra és a kávékeverékre jellemző.

A kávékeverék részletes érzékszervi jellemzőit és a termék vizsgálatra történő előkészítését a gyártmánylapnak kell tartalmaznia.

2.4. Csomagolás, tárolás

A termékeket tiszta, száraz, idegen szagtól mentes raktárban és úgy kell tárolni, hogy az eredeti tulajdonságát megőrizze.

2.5. Jelölés

2.5.1. Megnevezés

Kávékeverék.

A felhasznált pótkávé mennyiségére utalni kell a megnevezéssel azonos látómezőben. Fantázianév használata megengedett.

Például: Kávékeverék, 25% pótkávéval
Kávékeverék, 60% pótkávéval

2.5.2. Egyéb jelölés

Ízesített kávékeverék esetében az ízesítőanyagra utalni kell a megnevezéssel azonos látómezőben. Az ital készítésére vonatkozó elkészítési módot fel kell tüntetni.

2.6. Előállítási folyamat

A megfelelően megtisztított, előkészített nyerskávét és egyéb növényi részeket (pl. gabonamagvakat) rendszerint külön megpörkölik, megfelelő arányban keverik, majd őrlik a főzésre alkalmas, egyenletes szemcseméret elérése céljából.

3. Instant kávékeverék

Élelmiszer kategória (1333/2008/EK rendelet szerint): 14.1.5.2.

3.1. A termék meghatározása

3.1.1. Instant kávékeverék: Olyan termék, amelyet kávékeverékből kizárólag vizes extrakcióval állítanak elő. Granulátum vagy por formájú termék, amelyet pörkölt kávé és egy vagy több különböző fajta szénhidrát-tartalmú növény (pótkávé) tisztított, szárított és pörkölt részeiből nyernek.

3.1.2. Ízesített instant kávékeverék: Olyan instant kávékeverék, amelyet zamatosítóanyagokkal (pl. karamellizált cukor, aromák) ízesítettek.

3.2. Szokásosan felhasználásra kerülő összetevők

Adalékanyagok (csak az ízesített termékhez)

Aromák

Árpa és feldolgozási termékei

Búza

Cikóriaaszalvány

Cukor

Cukorrépaszelet

Csipkebogyó

Dextróz (szőlőcukor)

Étolaj

Gyümölcsök

Füge

Fűszerek

Kakaópor és kakaóanyagok

Karamellizált cukor

Kávé
Koffein
Kukorica
Melasz
Rozs
Szójabab
Szőlőmag
Zöldségszárítmányok

3.3. Minőségi jellemzők

3.3.1. Fizikai, kémiai jellemzők

Idegenanyag-tartalom	nincs megengedve
Vízben oldódó szárazanyag-tartalom*	legalább 95,0% (m/m)
Vízben oldhatatlan rész*	legfeljebb 5,0% (m/m)
Nedvességtartalom	legfeljebb 6,0%
Koffeintartalom*	legalább 0,5% (m/m)
Koffeintartalom* a koffeinnel dúsított termékek esetében	legfeljebb 1,5% (m/m)

* szárazanyagra vonatkoztatva

3.3.2. Érzékszervi jellemzők

Szín, külső: Az instant kávékeverék lisztfinomságú, grízszerű vagy különböző méretű granulátum. Színe egyöntetű, a világosbarnától a sötétbarnáig terjed. Az ízesített kávékeverék színe a felhasznált anyagokra jellemző. Állaga laza, csomóktól mentes.

Íz, illat: Az instant kávékeverék íze és illata a felhasznált alapanyagokéra jellemző. Az ízesített instant kávékeverék íze és illata a felhasznált ízesítőanyagokra és a kávékeverékre jellemző.

Az instant kávékeverék részletes érzékszervi jellemzőit és a termék vizsgálatra történő előkészítését a gyártmánylapnak kell tartalmaznia.

3.4. Csomagolás, tárolás

A termékeket tiszta, száraz, idegen szagtól mentes raktárban és úgy kell tárolni, hogy az eredeti tulajdonságát megőrizze.

3.5. Jelölés

3.5.1. Megnevezés

Instant kávékeverék vagy azonnal oldódó kávékeverék.

A felhasznált instant pótkávé mennyiségére utalni kell a megnevezéssel azonos látómezőben. A „pótkávé” szó helyettesíthető a felhasznált pótkávéfajta nevével is. Fantázianév használata megengedett.

Például: Instant kávékeverék, 20% instant pótkávéval
Azonnal oldódó kávékeverék, 60% instant pótkávéval
Instant kávékeverék 50% instant cikóriával

3.5.2. Egyéb jelölés

Ízesített instant kávékeverék esetében az ízesítőanyagra, koffein hozzáadása esetén annak tényére utalni kell a megnevezéssel azonos látómezőben.

Az ital készítésére vonatkozó elkészítési módot fel kell tüntetni.

3.6. Előállítási folyamat

A pörkölt kávé és pótkávé(ka)t őrlés, megfelelő arányú keverés után vizes extrakciónak vetik alá, majd az extraktumból porlasztva vagy fagyasztva szárítással készül az instant kávékeverék. Esetenként a keveréket granulálják. Előfordul, hogy az instant kávé és az instant pótkávé utólag keverik össze.

4. Pótkávék

Élelmiszer kategória (1333/2008/EK rendelet szerint): 14.1.5.2.

4.1. A termék meghatározása

4.1.1. Pótkávé: Egy vagy többféle növényi részből pörköléssel, adalék- és segédanyagok hozzáadásával vagy anélkül készített termék, amelynek főzete a pörkölt kávé főzetéhez hasonlóan kávéitalként önmagában is, de pörkölt kávéval keverve is fogyasztható.

Szemesen, őrleményként, granulálva, esetleg préselt formában kerül forgalomba.

- a) Cikóriakávé: Cikóriaaszalvány pörkölésével, aprításával készült termék.
- b) Malátakávé: Étkezési minőségű árpából feltárással (gőzölés, áztatás, szárítás), pörköléssel készített szemes vagy őrölt termék.
- c) Gabonakávé-keverék: Összetételét tekintve a legnagyobb arányban (min. 70%) pörkölt gabonából készült termék.

4.1.2. Cukrozott pótkávékeverék: Pótkávé és cukor keveréke, amelyek arányát az elfogyasztáskori íz határozza meg.

4.1.3. Ízesített pótkávé: Zamatósítóanyagokkal, aromákkal vagy ízesítőanyagok felhasználásával készített cikóriakávé, malátakávé, gabonakávé- keverék.

4.1.4. Pótkávékivonat, instant pótkávé*: Pótkávé vizes kivonatából dehidratálással készült, apró szemcsés vagy granulált termék.

4.1.5. Cukrozott pótkávékivonat: Pótkávékivonat és cukor elkészítéskori megfelelő ízű keveréke.

*Az instant cikóriára az MÉ 1-3-1999/4 számú előírás vonatkozik

4.2. Szokásosan felhasználásra kerülő összetevők

Adalékanyagok
 Aromák
 Árpa és feldolgozási termékei
 Búza
 Borsó
 Cikóriaaszalvány
 Cukor
 Cukorrépa és szárítmánya
 Dextróz (szőlőcukor)
 Gyümölcsök szárítmánya
 Étolaj (napraforgó, repce, egyéb)
 Fügeaszalvány
 Fűszerek
 Kakaópor
 Karamellizált cukor
 Kukorica
 Lóbab
 Rozs
 Só
 Szójabab
 Szőlőmag
 Zöldségszárítmányok

4.3. Minőségi jellemzők

4.3.1. Fizikai és kémiai jellemzők

Jellemző	Cikóriakávé *	Gabonakávé, gabonakávé- keverék*	Cukrozott pótkávé- keverék	Cukrozott pótkávé- kivonat	Instant pótkávé
	Követelmények, % (m/m)				
Idegenanyag- tartalom, legfeljebb	–	0,5	–	–	–
Nedvességtartalom, legfeljebb	9,0	7,0	2,0	5,0	5,0
Hamu**, legfeljebb	7,5	6,5	2,2	2,5	3,0
Vízben oldódó, száranyag- tartalom*, legalább	66,0	50,0	86,0	95,0	95,0

* a követelmények az ízesített termékekre is vonatkoznak

** szárazanyagra számítva

4.3.2. Érzékszervi jellemzők

Szín, külső:	Az őrölt pótkávé homogén szemcseméretű, színe a pörkölés mértékétől függően, a világosbarnától a sötétbarnáig terjedhet. A szemes vagy a durva méretűre aprított pótkávé többségében azonos méretű szemeket tartalmazhat. Színe a világosbarnától a sötétbarnáig terjedő lehet. A pótkávékivonat külleme apró szemcsés vagy nagyobb méretű amorf granulátumokat tartalmazó lehet. A pótkávé nem tartalmazhat nyers, valamint a termék egészéhez viszonyítva alulpörkölt részeket, továbbá elszenesedett, valamint a termék egészéhez viszonyítva túlpörkölt részeket.
Íz, illat:	A pótkávé íze és illata a felhasznált alapanyagokra vagy az ízesítőanyagokra jellemző.

A pótkávék részletes érzékszervi jellemzőit és a termék vizsgálatra történő előkészítését a gyártmánylapnak kell tartalmaznia.

4.4. Csomagolás, tárolás

A termékeket tiszta, száraz, idegen szagtól mentes raktárban és úgy kell tárolni, hogy az eredeti tulajdonságát megőrizze.

4.5. Jelölés

4.5.1. Megnevezés

Az 4.1. pont szerint.

Pótkávékivonat esetében alkalmazható az azonnal oldódó kifejezés is.

4.5.2. Egyéb jelölés

Az ital készítésére vonatkozó elkészítési módot fel kell tüntetni.

4.6. Előállítási folyamat

A tisztítórendszeren megtisztított alapanyagokat, az erre a célra kialakított pörkölőberendezésen a megfelelő íz és szín kialakításához szükséges hőmérsékleten és időtartamig külön-külön megpörkölik és őrlőberendezésen egyenletes finomságúra őrlik.

A pörkölt anyagokat, adalékanyagokat, egyéb anyagokat a terméknek megfelelő recept szerinti arányban keverőberendezésben egyenletesen elkeverik. Szemes termékek esetében a pörkölt anyagot őrlés nélkül, természetes formában hozzák forgalomba.

Pótkávékivonat gyártásakor a termékre vonatkozó recept szerint összeállított, pörkölt keverékből, meleg vizes extrakcióval kivonatot készítenek, amelyet a besűrítést követően, porlasztva szárító berendezésben (vagy egyéb berendezésben) porítanak.

Azonnal oldódó (instant) pótkávékivonat gyártásakor a porítást követően, a terméket vibrofluid (vagy egyéb) berendezésen, a szükséges felületnagyság eléréséig granulálják.

5. Kávéspecialitások

Élelmiszer kategória (1333/2008/EK rendelet szerint): 14.1.5.2.

5.1. A termék meghatározása

Instant kávé tartalmazó azonnal oldódó italporok édesítőszerrel vagy anélkül, amelyekből a megadott módon jellegzetes illatú, ízű és állagú tejeskávéitalok készíthetők. A kereskedelmi cél szerint egyadagos vagy automatákhoz nagyfogyasztói egységekbe csomagolják.

5.2. Szokásosan felhasználásra kerülő összetevők

5.2.1. Elsődleges összetevők

Tejalapú alapanyagok
Cukrok
Azonnal oldódó kávé
Növényi zsír
Konyhasó
Ivóvíz
Pörkölt kávé őrlemény
Csokoládépor
Kakaópor

5.2.2. Egyéb összetevők

A termék jellegének megfelelő adalékanyagok, ízesítőanyagok, aromák.

5.3. Minőségi jellemzők

5.3.1. Fizikai, kémiai jellemzők

Nedvességtartalom	legfeljebb 3,0% (m/m) legfeljebb 5,0% (m/m) a csökkentett energiatartalmú vagy hozzáadott cukor nélküli instant termékek esetében
Instant kávé tartalom	legalább 5% (m/m), amelyből származó koffeintartalom legalább 0,1 % (m/m), kivétel: koffeinmentes instant kávéporok

5.3.2. Érzékszervi jellemzők

A megadott módon elkészítve a termék jellegének megfelelő ízű, illatú és állagú ital; a cappuccino megnevezésű termék állaga habos kell legyen.

A kávéspecialitások részletes érzékszervi jellemzőit, az érzékszervi vizsgálatra történő előkészítését, továbbá a termék zsír- és cukortartalmát, tényleges koffeintartalmát a gyártmánylapnak kell tartalmaznia.

5.4. Csomagolás

Nincs külön előírás.

5.5. Jelölés

5.5.1. Megnevezés

Azonnal oldódó kávéitalpor, vagy azonnal oldódó tejeskávépor, vagy azonnal oldódó kávéspecialitás. A habos italt adó termék megnevezéséhez használni lehet Cappuccino szót. Az „instant” szó és fantázianév használata megengedett.

5.5.2. Egyéb jelölés

Az ízesített termék esetében az ízesítésre utalni kell a megnevezéssel azonos látómezőben. Az ital készítésére vonatkozó elkészítési módot fel kell tüntetni.

Példák a megnevezésre: Caffee Amaretto azonnal oldódó kávéitalpor, keserűmandula-ízű
Wiener Melange azonnal oldódó tejeskávépor
Cappuccino
Csokoládé ízesítésű Cappuccino

A Magyar Élelmiszerkönyv 2-401 számú irányelve a jégkrémről

I. Általános előírások

1. Ezen irányelv az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény 66. § (1) bekezdése alapján a jégkrémekre vonatkozó ajánlott irányelveket tartalmazza. Célja a gazdaság szereplőinek segítése azzal, hogy leírja e termékekkel kapcsolatban kialakult magyar szokásokat és az ezekből következő fogyasztói elvárásokat.

2. A jégkrémek a II. fejezet 2. pontja szerinti összetevőkből hőkezeléssel, rendszerint homogénezéssel, szükség szerint érleléssel és hűtött állapotban végzett habosítással, ezt követő fagyasztással készülnek. Szilárd vagy pépes szerkezetű, csomagolt termékek, amelyeket fagyasztott állapotban tárolnak, szállítanak, árusítanak és fogyasztanak.

3. A jégkrémek egyéb élelmiszerekkel, kiegészítő-, díszítőanyagokkal is társíthatók (pl. ostyátölcser, csokoládé-bevonat, mogyorószórás). Ilyen esetben az irányelv meghatározásai kizárólag a jégkrém összetevőre vonatkoznak.

4. A termékcsoportokra vonatkozó összetételi jellemzők az előállító receptúrájára vonatkoznak.

5. A második, módosított kiadásnak megfelelő összetételű és jelölésű termékek 2020. augusztus 31-ig hozhatók forgalomba és azok a minőség-megőrzési idejük lejártáig maradhatnak forgalomban.

6. Ez az irányelv a Földművelésügyi Értesítőben történő közzététel időpontjától alkalmazandó a II. fejezetben meghatározott termékekre.

II. Termékcsoportok

1. A termék meghatározása

Élelmiszer kategória (1333/2008/EK rendelet szerint): 03.

- 1.1. Tejjégkrém:** az I. fejezet 2. pontja szerinti olyan jégkrém, amelynek meghatározó összetevői a tej és/vagy tejfehérje tartalmú termékek és a tejszír. A tejjégkrém zsír- és fehérjetartalma csak tejeredetű, a II. fejezet 2.3. pontjában foglaltak figyelembevételével. A tejjégkrém tejeredetű zsírtartalma legalább 5,0% (*m/m*), zsírmentes tejszáranyag- tartalma legalább 8,0%.
Vizet kizárólag a vízelvonással készült anyagok víztartalmának visszaállításához használnak.
- 1.2. Tejes jégkrém:** az I. fejezet 2. pontja szerinti olyan jégkrém, amelynek meghatározó összetevői a tej és/vagy tejfehérje tartalmú termékek és a tejszír. A tejes jégkrém zsír- és fehérjetartalma csak tejeredetű, a II. fejezet 2.3. pontjában foglaltak figyelembevételével. A tejes jégkrém tejeredetű zsírtartalma legalább 2,5% (*m/m*), zsírmentes tejszáranyag-tartalma legalább 6,0% (*m/m*).
- 1.3. Gyümölcsjégkrém:** az I. fejezet 2. pontja szerinti olyan jégkrém, amelynek meghatározó összetevője a gyümölcs. A termék gyümölcsstartalma legalább 15% (*m/m*), az 1. mellékletben meghatározott esetek kivételével.
- 1.4. Szorbé (Sorbet):** az I. fejezet 2. pontja szerinti olyan gyümölcs- vagy zöldségjégkrém, amely hozzáadott zsiradékot nem tartalmaz. A termék gyümölcs- vagy zöldségtartalma legalább 25% (*m/m*), az 1. mellékletben meghatározott esetek kivételével.
A felhasználni kívánt, de önmagában nem fogyasztott zöldségek, zöldfűszerek (pl. chili) csak az Európai Parlament és a Tanács 1334/2008/EK rendelete szerinti természetes aromákkal helyettesíthetők.
- 1.5. Tejes gyümölcsjégkrém:** az I. fejezet 2. pontja szerinti olyan jégkrém, amelynek meghatározó összetevője a gyümölcs mellett, a tej és/vagy tejfehérje-tartalmú termék és a tejszír. A tejes gyümölcsjégkrém fehérje- és zsírtartalma csak tejeredetű, a II. fejezet 2.3. pontjában foglaltak figyelembevételével. A tejes gyümölcsjégkrém tejeredetű zsírtartalma legalább 1,5% (*m/m*), gyümölcsstartalma legalább 15% (*m/m*), az 1. mellékletben meghatározott esetek kivételével.
- 1.6. Jégkrém:** az I. fejezet 2. pontja szerinti olyan jégkrém, amelynek meghatározó összetevői a fehérje, zsiradék, cukor és/vagy édesítőszer.
- 1.7. Vizes jégkrém:** az I. fejezet 2. pontja szerinti olyan jégkrém, amely sem hozzáadott tejsziradékot, sem hozzáadott tejfehérjét nem tartalmaz.

2. Felhasználható összetevők

A jégkrémek gyártásához a vonatkozó kötelező előírásoknak (törvény, rendelet, MÉ I. kötet), nemzeti szintű ajánlásoknak (MÉ II. kötet, szabvány), ezek hiányában a szokásos kereskedelmi követelményeknek és az étkezési célnak megfelelő minőségű élelmiszereket (beleértve az adalékanyagokat, aromákat is) használnak fel az alábbi korlátozásokkal:

2.1. Zsiradék:

- a) **Tejzsír**
- b) **Egyéb zsiradék**
 - növényi eredetű zsiradék
 - tojásból/tojástermékekből származó zsiradék

2.2. Fehérje:

- a) **Tejfehérje tartalmú termék:** bármilyen arányban egy vagy több tejfehérjét (kazeineket, kazeinátokat, valamint tejszérumból és tejsavóból származó fehérjéket) tartalmazó készítmény
- b) **Egyéb fehérje:**
 - növényekből, algákból, gombákból és egyéb mikroorganizmusokból származó fehérjék
 - tojásból vagy tojástermékekből nyert fehérjék
 - zselatin

2.3. A II. fejezet 1. pontja szerinti tejjégkrém, tejes jégkrém és tejes gyümölcsjégkrém a tejfehérjére és a tejzsírra meghatározott követelmények kielégítése mellett tartalmazhat:

- tojásból nyert zsírokat és/vagy fehérjéket,
- olyan ízesítőanyagokat (pl. kókuszreszelék, dió, mogyoró), amelyekben a zsírok és/vagy fehérjék természetes módon vannak jelen,
- olyan engedélyezett adalékanyagokat, amelyekben a zsírok és/vagy fehérjék természetes módon vannak jelen,
- zselatint.

2.4. *Gyümölcs:* a gyümölcs fogyasztható része, gyümölcslé, gyümölcsvelő, sűrítmény vagy egyéb feldolgozott gyümölcskészítmény. Az egyes jégkrémtípusokhoz meghatározott gyümölcshányad a gyümölcs fogyasztható részének mennyiségére vonatkozik.

2.5. *Zöldségek, zöldfűszerek:* a zöldség, zöldfűszer fogyasztható része, zöldséglé, zöldségvelő, sűrítmény vagy egyéb feldolgozott zöldségkészítmény. Az egyes jégkrémtípusokhoz meghatározott zöldséghányad a zöldség fogyasztható részének mennyiségére vonatkozik.

3. Minőségi jellemzők

3.1. Érzékszervi jellemzők

Külső megjelenés:	az ízesítésre és a díszítésre jellemző, ép alak.
Állag:	a típusra jellemző.
Íz, illat:	az ízesítésnek, a típusnak megfelelő, tiszta, jellegzetes.

4. Csomagolás, tárolás, szállítás

4.1. A termék csomagolására használt anyagok, fogyasztást segítő segédanyagok (pl. a tartópálcika) feleljenek meg az élelmezés-egészségügyi előírásoknak. A csomagolóanyag óvja meg a termék minőségét.

4.2. A fogyasztói csomagolási egység tömegétől, térfogatától, az árusítás, a fogyasztás körülményeitől függően a következő csoportokba sorolhatók a jégkrémek:

a) adagonként csomagolt (ún. impulzus) jégkrém: mennyiségét tekintve egy személy által,

rendszerint a vásárlást követően rövid időn belül elfogyasztható termék;

b) családi (ún. takehome) jégkrém: mennyiségét tekintve általában több személy által, a vásárlást követő esetleges „otthoni” tárolás után elfogyasztható termék;

c) vendéglátóipari (ún. catering) jégkrém: a gyártó, a forgalmazó által, kizárólag vendéglátóipari egységek (éttermek, cukrászdák stb.) részére egy csomagolási egységben nagyobb mennyiségben eladott, a fogyasztók igényeinek megfelelően adagolható termék. Tartalmazhat kisebb, egy személy fogyasztására szánt adagokat is.

4.3. A jégkrémet -18 °C -on vagy annál alacsonyabb hőmérsékleten kell tárolni.

4.4. A vendéglátóipari jégkrém a fogyasztói értékesítés helyén, kiadagolásra előkészítve legfeljebb -14 °C -on vagy annál alacsonyabb hőmérsékleten tárolható. A -14 °C -on végzett tárolás megkezdésétől számítva a termék kezelésére a 62/2011. (VI. 30.) VM rendelet előírásai a mérvadók.

4.5. A jégkrémet -18 °C -on, illetve alacsonyabb hőmérsékleten kell szállítani.

5. Jelölés

5.1. Megnevezés

A termék megnevezése tartalmazza:

- a II. fejezet 1. pontja szerinti nevet,
- az ízesítésre való utalást, amelyet csak aromával történő ízesítés esetén az „...ízű” szóval kell megjelölni a puncs kivételével,
- alkoholtartalmú jégkrémek esetén az alkoholtartalmat térfogatszázalékban, ez alól kivétel az aromából származó alkohol.

5.2. Egyéb jelölés

5.2.1. Minőségmegőrzési idő

- a) a végső fogyasztó számára értékesített jégkrémek esetében a bontatlan fogyasztói csomagolású egységekre, -18 °C -os vagy annál alacsonyabb hőmérsékletű tárolásra van megadva;
- b) a vendéglátóiparban forgalmazott jégkrémek esetén kétféle állapotra van megadva:
 - bontatlan, eredeti csomagolású termékekre -18 °C -os hőmérsékleten tárolva, valamint
 - a felbontott, adagolásra előkészített termékekre -14 °C -os hőmérsékleten tárolva (a -14 °C -os hőmérsékleten történő tárolás kezdetétől számított napok számával megadva).

1. melléklet

A II. fejezet 1. pontban meghatározott gyümölcs-, zöldségtartalom csökkentése

1. A gyümölcsjégkrém és a tejes gyümölcsjégkrém gyümölcsstartalma 10%-ra, a szorbéé 15 %-ra csökkenthető az alábbi gyümölcsök felhasználásakor:

- citrusfélék, úgymint citrom, narancs, mandarin, tangerin, grapefruit stb.;
- egyéb savas gyümölcsök, amelyek levének savtartalma legalább 2,5%, citromsavban kifejezve;
- erős ízű és/vagy jellegzetes állagú egzotikus vagy különleges gyümölcsök, pl. ananász, banán, corosso, cherimoya, guava, kiwi, licsi, mangó, marakuja.

2. A gyümölcsjégkrém és a tejes gyümölcsjégkrém gyümölcsstartalma 5%-ra, a szorbéé 7 %-ra csökkenthető az alábbi gyümölcsök felhasználásakor:
 - diófélék és dió-készítmények.
3. A szorbé zöldségtartalma 10%-ra csökkenhető az alábbi zöldségek felhasználásakor:
 - erős ízű és/vagy erősen rostos állományú zöldségek pl. zeller, gyökér zöldségek, tökfélék, paprika.

2. melléklet

AZ ELŐÁLLÍTÓ RECEPTÚRÁJÁRA VONATKOZÓ ÖSSZETÉTELI JELLEMZŐK

A II. fejezet 1. pont szerinti jégkrém típusok	Zsírmentes tejszárazanyag	Fehérjék		Zsiradékok		Gyümölcsök és zöldségek			
		Tejfehérje	Egyéb fehérje	Tejzsír	Egyéb zsiradék	Általános	Savanyú és intenzív ízű	Erős ízű és/vagy erősen rostos zöldségek	Diófélék
1.1. Tejjégkrém	legalább 8,0% (m/m)	tartalmaz	nem tartalmaz kivéve a II. fejezet 2.3 pontja	legalább 5,0% (m/m)	nem tartalmaz kivéve a II. fejezet 2.3 pontja				
1.2. Tejes jégkrém	legalább 6,0% (m/m)	tartalmaz	nem tartalmaz kivéve II. fejezet 2.3 pontja	legalább 2,5% (m/m)	nem tartalmaz kivéve II. fejezet 2.3 pontja				
1.3. Gyümölcsjégkrém						legalább 15,0% (m/m)	legalább 10,0% (m/m)		legalább 5,0% (m/m)
1.4. Szorbé				nem tartalmaz		legalább 25,0% (m/m)	legalább 15,0% (m/m)	legalább 10,0% (m/m)	legalább 7,0% (m/m)
1.5. Tejes gyümölcsjégkrém		tartalmaz	nem tartalmaz kivéve II. fejezet 2.3 pontja	legalább 1,5% (m/m)	nem tartalmaz kivéve II. fejezet 2.3 pontja	legalább 15,0% (m/m)	legalább 10,0% (m/m)		legalább 5,0% (m/m)
1.6. Jégkrém		tejfehérjét és/vagy egyéb fehérjét tartalmaz		tejzsírt és/vagy egyéb zsiradékot tartalmaz					
1.7. Vizes jégkrém		nem tartalmaz		nem tartalmaz					

A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi árujelzőinek oltalmára irányuló eljárásban benyújtott „Derecske alma” (OFJ) kérelem megjelentetéséről

Az **Agrárminisztérium Piacszervezési Főosztálya** a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény 116/A. § (8) bekezdése és a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek, valamint a szeszes italok földrajzi árujelzőinek oltalmára irányuló eljárásról és a termékek ellenőrzéséről szóló **158/2009. (VII. 30.) Korm. rendelet 5. §-ának (1) bekezdése** alapján a **Derecskei Almát Termelők Konzorciuma** által benyújtott „Derecske alma” (OFJ) uniós oltalmára irányuló **kérelmét** kifogásolás céljából közzé teszi.

A közzétételtől számított két hónapon belül írásban kifogást nyújthatnak be, a Magyarország területén lakóhellyel rendelkező természetes személyek, vagy Magyarország területén székhellyel rendelkező jogi személyek, akik kifogásukban bizonyítani tudják, hogy az elnevezést jogszerűen, elismerten és gazdaságilag jelentős módon használják. A kifogást részletes, érdemi indokolással szíveskedjenek alátámasztani.

A kifogást papíralapon és elektronikusan az Agrárminisztérium Piacszervezési Főosztálynak címezve 1860 Budapest postacímre, továbbá az pszf@am.gov.hu elektronikus címre kell megküldeni.

A termékleírás mellékletei az Agrárminisztérium Piacszervezési Főosztályán tekinthetők meg, előzetes időpont-egyeztetés alapján. Kérjük ez irányú igényüket pszf@am.gov.hu címen jelezni szíveskedjenek.

Kérelem a „Derecske alma”

oltalom alatt álló földrajzi jelzés (OFJ)

bejegyzése iránti kérelemhez

A kérelmező csoportosulás adatai

Név: Derecskei Almát Termelők Konzorciuma

Képviselő: Szabó Imre

Cím: Cím: 4130 Derecske Rózsakert kert 1.

Az ellenőrző hatóságok, szervek adatai

Név: **Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal**

Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság

Cím: 1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.

Telefonszám: 06-1/309-1011

E-mail cím: nti@nebih.gov.hu

Név: **Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal –**

Debreceni Járási Hivatal

Cím: 4024 Debrecen, Piac u. 42-48.

Telefonszám: +36 52/ 516-140

E-mail cím: debrecen.jh@hajdu.gov.hu

TERMÉKLEÍRÁS

1. A TERMÉK ELNEVEZÉSE

„Derecske alma”

2. A TERMÉK BEMUTATÁSA

A „Derecske alma” oltalom alatt álló földrajzi jelzés használatára a *Malus domestica* faj következő fajtái és ezek regisztrált változatai: Braeburn, Gala, Golden Delicious Reinders, Granny Smith, Jonagold, Idared, Pinova, Topaz.

A „Derecske alma” OFJ jelzés csak olyan alma fajták és azok változatai esetén használható, amelyek az alább meghatározott minőségi jellemzőket mutatják:

- Kalcium tartalma: min. 75 mg/kg
- Magnézium tartalma: min. 70 mg/kg
- Húskeménység: 6,5-7,5 kg/cm²
- Savtartalom almasavban kifejezve: 2- 4,1 g/kg
- Cukorszint: minimum 10 Brix-fok (Gala, Golden Delicious Reinders, Jonagold, Pinova); minimum 8 Brix-fok (Idared, Topaz); minimum 11 Brix-fok (Granny Smith, Braeburn)

A „Derecske alma” gyümölcshúsának magas a kalciumtartalma, emiatt húskeménysége nagy. Ennek köszönhetően az alma nagyon ropogós, illetve hosszú ideig tárolható.

A „Derecske alma” fajtánként eltérő jellemző héjszíne nagyon élénk: sárgahéjú (Golden Delicious Renders, Gala, Pinova, Topaz), piros héjú (Braeburn, Idared, Jonagold), vagy zöld héjú (Granny Smith).

Braeburn

Alak: megnyúlt, csésze felé elkeskenyedő, vagy lapítottabb, a csészénél jellegzetesen bordázott

Méret: középnagy, átmérője: 70-75 mm.

Gyümölcshéj színe: téglapiros, matt, a napos oldalon csíkozott.

Állomány: roppanó, igen kemény húsú, így kiválóan tárolható, akár 6-7 hónapig is, nyomódásra és barnulásra nem érzékeny.

Íz: kellemes, édeskés, a cukor/sav aránya harmonikus.

Cukor/sav arány: maximum 24.

Cukorszintje minimum 10 Brix-fok.

Gala

Alak: gömbölyded

Méret középnagy 65-75 mm.

Gyümölcshéj színe: sárgás alapszínen narancsvörös csíkozott vagy bemosott fedőszínnel borított.

Húsállománya finom szövetű kemény és roppanó.

Íz: aromás erősen édes.

Cukor / sav arány: minimum 28.

Cukorszintje minimum 10 Brix-fok.

Golden Delicious Reinders

Alak: gömbölyded vagy enyhén megnyúlt, csonka kúp alakú.

Méret: közepnagy, átmérője: 70-80 mm.

Gyümölcshéj színe: héja nem túl vékony, enyhén viaszos, perzselődésre alig érzékeny, zöldessárga, éretten sárga színű. Tárolás alatta az éréskor optimális zöld színét viaszosodás mellett sárgára cseréli, nehezen parásodik, perzselődik.

Állomány: aranyszínű, lédús, roppanós.

Íz: zamatos gyümölcs, kellemes édeskés illattal, enyhén édes-savanykás ízzel és kellemesen enyhe savassággal, harmonikus, aromás, illatos.

Cukor/sav arány: minimum 28.

Cukorszintje minimum 10 Brix-fok.

Granny Smith

Alak: Gyümölcse szabályos gömb alakú, a csésze felé kúposodik.

Méret: nagy, átmérője: 70-75 mm.

Gyümölcshéj színe: sötétzöld színét fehér foltok teszik jellegzetessé, színe éretten is élénkzöld. Hazai körülmények között a napos oldalon enyhe rózsaszínes pír kialakulhat.

Állomány: tömött, roppanó, bő levű, sárgás színű, szilárd, azaz kemény húsú.

Íz: zamata alig érezhető, finoman édeskés, harmonikus, kellemes, gyengén aromás, nem kiemelkedő ízű, nem illatos. Savanyú ízét pedig 4-5 hónap tárolás során is megőrzi

Cukor/sav arány: maximum 24.

Cukorszintje minimum 10 Brix-fok.

Jonagold

Alak: gömbölyded vagy enyhén kúpos.

Méret: nagyméretű, 70-85 mm.

Gyümölcshéj színe: világos, élénkpiros, sárgászöld alapszínén a gyümölcsfelület 30-45%-a világos piros fedőszínnel borított, nagyon szépen színeződik, közepesen vastag héját viaszréteg védi a parásodástól.

Állomány: tömött, olvadó, húsa világossárga, leveses, barnulásra nem hajlamos

Íz: fűszeres, édes, édeskés, illata kellemes. Kiváló ízét, sárgás-világos pirosas színét 4-5 hónap tárolhatóság mellett is megőrzi.

Cukor/sav arány: minimum 28.

Cukorszintje minimum 10 Brix-fok.

Idared

Alak: lapított gömb alakú, középen hasas.

Méret: nagy, átmérője: 70-80 mm.

Gyümölcshéj színe: világossárga, a napos oldalán enyhén fényes, egybefüggően, csaknem egészben sötét piros, mosott fedőszínnel.

Állomány: kemény, roppanó, fehéres sárga, lédús, lassan puhul, nyomódásra érzékeny.

Íz: Íze jellegzetesen enyhén savanykás, lédús, hasonlít a Jonathánéhoz, amelyet kiemelkedően hosszú ideig 6-7 hónapig is megőriz. Megfelelő cukortartalmú, de aromaszegény.

Cukor/sav arány: maximum 24.

Cukorszintje minimum 8 Brix-fok.

Pinova

Alak: enyhén kúpos, kicsi, gömbölyded, lapított alakú.

Méret: középnagy, átmérője: 70-80 mm.

Gyümölcshéj színe: alapszíne éretten sárga, melyet 40-70%-ban jellegzetes cinóberpirossal mosott (néha csíkozott) fedőszín borít, mely igen dekoratív hatást kölcsönöz neki, a napos oldalon rózsaszínes árnyalattal kiegészülve.

Állomány: húsa kemény, lédús, roppanós, nyomódásra nem érzékeny.

Íz: kellemesen savas, édesen savanykás, leves, aromás.

Cukor/sav arány: minimum 28.

Cukorszintje minimum 10 Brix-fok.

Topaz

Alak: lapított pogácsaformát öltő, kissé lapított gömb alakú, egyedi megjelenésű gyümölcs.

Méret: középnagy, átmérője: 65-80mm

Gyümölcshéj színe: alapszíne sárga, fedőszíne narancsvörös, mosott piros, csíkozott, viaszos az alma felületének 60-100%-án (ez az arány a szedés idejére alakul ki).

Állomány: húsa sárgás színű, kemény.

Íz: enyhén savanykás ízt tárolás során kellemes fűszeres aromára cseréli.

Cukor/sav arány: maximum 24.

Cukorszintje minimum 8 Brix-fok.

Elkezdődött a kiöregedő ültetvények cseréje, mely folyamatosan több éven keresztül tart és várhatóan bővülni, változni fog a termesztett fajták köre.

A kereskedelmi forgalomba hozatalkor a „*Derecske alma*” megnevezés alá tartozó valamennyi fajtának épnek, egészségesnek, cukorfok, érettség és húskeménység szempontjából optimálisnak, kellemes színűnek és zamatosnak kell lennie.

3. A FÖLDRAJZI TERÜLET TÖMÖR MEGHATÁROZÁSA

A „*Derecske alma*” termesztése a Hajdú-Bihar megyében található Derecske város, Sáránd, Hajdúbagos, Konyár és Tépe közigazgatási határain belül történik.

4. A FÖLDRAJZI TERÜLETRŐL VALÓ SZÁRMAZÁS IGAZOLÁSA

A „*Derecske alma*” esetén a termeléstől egészen az értékesítésig terjedő szigorú nyomonkövetési rendszert alkalmaznak. Akkreditált külső tanúsító szervezet által ellenőrzött minőségbiztosítási rendszert működtetnek, amely jelenleg – nem kizárólagosan – a Global G.A.P. rendszeren alapul. Az ennek megfelelő GGN szám szolgál a termék azonosítására az ültetéstől az értékesítési pontig. Ebből a GGN számból és a LOT számból visszavezethető, hogy az alma melyik kamrából, melyik fajta alma, melyik

ültetvényből, melyik helyrajzi számú területről érkezett be, és milyen munkaműveletek voltak az adott évben, sőt a termőfa korábbi éveire is vissza tudják követni így.

5. A TERMÉK ELŐÁLLÍTÁSÁNAK MÓDJA

A Derecske alma előállítására jellemző a tudatos és magas színvonalú termesztés technológia:

A termesztők a „Derecske alma” termesztésekor hagyományos valamint félintenzív termesztési móddal (6 m x 3 m térköz, támrendszer és öntözés nélkül) szemben szuperintenzív termesztést folytatnak, amely azt jelenti, hogy integrált, környezetkímélő, öntöző-, tám-, és jégvédő rendszerrel ellátott termesztéstechnológiát alkalmaznak.

A „Derecske alma” termesztése a derecskei kertművelő hagyományokat a modern kor innovatív és környezettudatos, az ökológiai egyensúlyt fenntartó gazdálkodási gyakorlatával ötvözi, melynek főbb elemei a következők:

- I. Tudatos fajtaválasztás
- II. Ültetvény kialakítása
- III. A kézi munkaműveletek (metszés, gyökérmetszés, termésszabályozás, zöldmetszés)
- IV. Okszerű tápanyag gazdálkodás alkalmazása
- V. Modern öntözési szisztéma
- VI. Tám- és jégvédelmi rendszer
- VII. Talajművelés
- VIII. Növényvédelem
- IX. Betakarítási technológia
- X. Hűtés, tárolás
- XI. Áruvá készítés, csomagolás

I. Tudatos fajtaválasztás: természeti adottságok és a piaci igények szerint történik a termesztett fajták kiválasztása.

II. Ültetvény kialakítása:

- Alany: A hagyományostól eltérő, intenzív gyümölcsstermesztésben meghatározó szerepet kap a koronaforma és faméret. A kis fa méretet az M9-es alany használatával érik el. A szaporítóanyag vírusmentes gyorsan termőre forduló knipp típusú oltvány. A knipp fáról „indított” ültetvény első 3-4 éves nevelésének és koronakialakításának módja egy stabilabb termőegyensúlyt biztosít.
- Koronaforma: A karcsúorsó, melynek előnyei: jobban éri a termést a napsugárzás, ezért az így termelt alma minősége, színeződése, beltartalma jobb (magasabb cukortartalom), a gyümölcsök egyformák a nagy fákhoz (hagyományos termesztéshez) képest. Kis fákön a kézi és gépi munkálatok gyorsan és pontosan elvégezhetőek, és a termesztés is gazdaságosabb.
- Tájolás: A sorok észak - dél irányban állnak így a lehető legtöbb napfény éri őket. A térállásnak (sor-, és tőtáv) köszönhetően - hagyományos technológiával szemben – magas a hektáronkénti tőszám, magas a fák fajlagos hozama (20 kg/fa), nagyobb hektáronkénti termés érhető el, így a piaci igényeknek megfelelő nagy mennyiségű, homogén árualapot tudnak biztosítani.

III. A kézi munkaműveletek (metszés, gyökérmetszés, termésszabályozás, zöldmetszés):

Metszési technológia:

Fajtaspecifikus metszést végeznek, ami azt jelenti, hogy a kézi munkálatok igazodnak a fák egyediségéhez és fajtájához. Metszés során a fák koronáját úgy nevelik, hogy minden évben rendelkezésre álljon kellő mennyiségű, 2 éves hajtás, melyeken a legjobb minőségű termés várható. Az előregedett ágakat eltávolítják, a megfelelő fa-levél arányt beállítják. Ebben az állapotban lévő fák erősebbek, egészségesebbek és jobban teremnek.

Március-áprilisban gyökérmetszést is végeznek a fák harmonikusabb növekedése érdekében, mely jobb beltartalmi értéket eredményez a gyümölcsben, és segíti a gyümölcs-lomb arány optimalizálását és a termőegyensúlyt. A gyökérmetszést minden esetben jól tervezett tápanyag utánpótlás követi.

Nagy szakmai tapasztalattal rendelkező munkatársaik mellett évek óta nemzetközi szaktanácsadó is segítségükre van, így garantált a termésszabályozás, minőség, növényvédelem és tápanyag-gazdálkodás területén a legjobb technológiák, eljárások alkalmazása.

Termésszabályozás:

Az egyenletesen jó minőség és a rendszeres nagy termés egyik legfontosabb eleme. A vegyszeres és kézi ritkítást kombinálják a hatékonyság érdekében, melyről minden évben megfigyeléseket végeznek. Vegyszeres ritkítással a fák optimális terheltségi állapota korán kialakítható, ezáltal a túlterhelésből adódó alternancia elkerülhető, majd kismértékű kézi ritkítással a terhelés beállításra kerül.

Jó minőségű és nagy mennyiségű termést csak a jól leterhelt fákon lehet elérni. Az optimális terhelés kialakítása nem mindig egyszerű, ugyanis a rendelkezésre álló változatos mennyiségű virágzatból kell kialakítani. Kevés virágzat esetén a terméseket kötik, ill. kezelik a virágokat, hogy sokáig nyíljanak javítva a termékenyülését.

Bőséges virágzás esetén:

1. A virágzatból nyíló első virágokat ammónium-tioszulfát hatóanyaggal leperzselik, így 20-30 %-kal csökken a virágok száma.
2. Két éves hajtásokon lévő virágok szíromhullását követő időszakban permetezve a gyenge gyümölcsök természetes hullása erősebb.
3. Ha még mindig sok a gyümölcs, akkor 12 mm átmérőnél permetezve a kisebb gyümölcsök elrúgása tovább fokozható.
4. Kézi ritkítással a sérült hibás almák levétele történik és megtörténik a végleges gyümölcs darabszám beállítása.

Sikeres ritkítás során a fák egyformán terheltek, a termés a fán egyenletesen helyezkedik el. Ideális 90-110 db/fa terhelést megcélozni, amely 50-60 t/ha termést jelent.

Zöldmetszés:

Zöldmetszés alkalmával a színes fedőszínnel borított fajtákon betakarítás előtt két héttel hajtás válogatást végeznek, melynek célja a gyümölcsök megvilágítottágának fokozásával jobb szín és beltartalom elérése.

IV. Okszerű tápanyag gazdálkodás alkalmazása:

A tápanyag kijuttatást talaj-, és levélanalízis vizsgálatokra alapozva végzik el. A vizsgálatokat évenként végzik, ez alapján határozzák meg a makro-, és mikroelem pótlás tervet. A vizsgálati eredmények alapján lehetőség van az eltérő tápanyagigényű ültetvények, fajták külön kezelésére, ami alapvetően meghatározza a színeződést, íz-, és aromaanyagokat.

A vizsgálatok által szabályozni tudják, hogy a növény szezonális tápanyagigénye szerint milyen műtrágyaféleséget jutassanak ki szükséges mennyiségben. Így például a csepegtető rendszeren keresztül kijuttatott nitrogént megfelelő módon fel tudja venni a gyökérzet. A kijuttatott hatóanyag teljes mértékben hasznosul, csak minimális kimosódás van, amely a felszín alatti vizek védelme miatt is rendkívül fontos. A műtrágya kijuttatás 40%-át kiváltják a saját sertések által termelt hígtrágyával. A szerves trágya a tápanyag utánpótlás mellett növeli a talaj életet és humusztartalmát, vízgazdálkodását. A metszési munkálatok során levágott fanyesedékek a sorközökbe kerülnek, és lebomolva beépülnek a talaj tápanyagmérlegébe.

A vizsgálati eredmények alapján az alma minőségi szempontjából optimálisan meghatározott meszeztést, lombtrágyázást, tápoldatozást alkalmaznak.

A folyékony tápanyag kijuttatása, a tápoldatozás öntözéssel párhuzamosan történik, mely javítja a fák kondícióját. A levélanalitikai vizsgálati eredmények alapján lehetőség van az eltérő tápanyag igényű ültetvények, fajták külön kezelésére, ami alapvetően meghatározza az íz és aromaanyagokat.

Levélmintavétel menete:

A levélanalízis során a közepes növekedésű, csúcsrügyben záródott alma melletti 1 éves hajtások alsó leveleiből vesznek mintát a sorok mindkét oldaláról és azonos magasságból. A mintavétel során egy fáról 2 db levelet vesznek le és kb. 100 db levélből áll egy minta. A mintavétel optimális időpontja július vége-augusztus eleje, mert ekkor a kálium szint kevésbé ingadozó.

Lombanalízis:

A lombanalízis eredménye szerint vizsgálják, hogy a fák a kijuttatott tápanyagokat hogyan tudták hasznosítani és az ellátottság mennyire és milyen irányban tér el az optimumtól. A tápanyag gazdálkodási terv kialakításánál a vizsgálati eredmények mellett figyelembe vesszük a várható termés mennyiségét is. Az időjárás káros következményeinek megakadályozására jégvédő háló és jégvédő ágyú áll rendelkezésre.

V. Modern öntözési szisztéma:

A „*Derecske alma*” termesztése során az ültetvényekben használt csepegtető öntözés víz-, és energiatakarékos, akár 30%-kal kisebb vízfelhasználást eredményez más öntözőrendszerekhez képest.

A csepegtető öntözőrendszer koncentráltan csak a fák a gyökérzetét öntözi rendszeresen kis vízádagokkal. A lombot nem éri víz, ezért a levélfelület száraz, ami nem kedvez a gombafertőzéseknek.

A jó vízellátás kialakítása érdekében a talaj nedvességtartalmát folyamatosan nyomonkövetik az ültetvényekben kihelyezett digitális tenziométerekkel, melynek adatai segítenek az öntözési időpont és norma meghatározásában.

Az öntözés mennyiségénél figyelembe veszik, hogy átlagos időjárás esetén a vegetációban körülbelül mennyi csapadék hiányra lehet számítani. Az öntözővíz gyengén lúgos kémhatású, alacsony oldott só tartalmú kell, hogy legyen a talajspecifikumokhoz igazodva, s a kationok közül a kalcium, az anionok közül a hidrogén-karbonát a meghatározó, tehát az öntözésre használt víz típusát tekintve: hidrogén-karbonátos.

VI. Tám- és jégvédelmi rendszer:

A fák kis gyökérrzettel rendelkeznek, amely nem képes megtartani a terméssel megrakott fát, ezért támrendszer szükséges. A támrendszer átveszi a fa tartását, ezért nem szükséges a fának évekig erősödnie ahhoz, hogy magától megálljon, így hamarabb termőre fordul. A betonoszlopos, stabilabb támrendszer miatt megengedhető valamennyivel nagyobb famagasság, ami plusztermést eredményez.

Az almaültetvények 54%-a jégálóval fedett, amely lefedettséget a jövőben tovább szeretnék növelni. A jégáló alatt olyan kedvező zárt mikroklíma alakul ki:

- amely véd a napégéstől, hőstressztől, amelynek direkt hatása van a termés hozamra, gyümölcsméretre és színeződésre,
- párásabb mikroklímában a fa jobban érzi magát,
- kicsi légmozgás miatt a növényvédőszer nem sodródna el: kevesebb vegyszerezés miatt hatékonyabb a növényvédelem,
- nincs jégkár: nincs mennyiségi kiesés és minőségcsökkenés.

A jégálóval fedett ültetvények - köszönhetően a kedvező mikroklímának - önmagukban jobb és egyenletesebb termést produkálnak. Gyakoribb jégverések esetén a jégáló ültetvények előnye ennél is tovább növekszik (magasabb hozam és termésbiztonság).

VII. Talajművelés:

A sorközök füvesítettek, művelése fűkaszával történik, amelynek előnyei:

- megkönnyíti a gépi munkát,
- jobb a talajélet,
- könnyű járhatóság miatt kevesebb lehet a növényvédőszer felhasználás,
- az alma tisztán, por-, sár-, és egyéb szennyeződésmentesen kerül betárolásra,
- szedési munkálatok nem függenek az ültetvény járhatóságától eső után sem,
- javítja a mikroklímát, mert a talaj nem melegszik annyira fel és párákat tart.

Az eljárás tehát energia-takarékos, talajkímélő, esztétikus, segíti a kézi és gépi munkák végzését.

VIII. Növényvédelem:

Az integrált termesztés-technológiának szerves része a szakmérnök irányításával végzett integrált fajtaspecifikus, előrejelzésen alapuló növényvédelem (szex feromon csapdák, helyi, meteorológiai állomások) korszerű növényvédő gépek használatával.

A derecskei gyümölcsösben alapvetően a következők ellen kell védekezni:

- Gombás betegségek: varasodás, lisztharmat.
- Baktériumos fertőzés: tűzelhalás.
- Kártevők: almamoly, alma magmoly, galagonya bogyó moly, alma ilonca, alma levélaknázó moly, lombosfa fehér moly, takácsatka, levéltetű, cserebogár, mezei pocok, egér, vértetű.

Előrejelzési rendszer bővebben:

Fajtaspecifikus kezelések:

A fajták kórokozókra és kártevőkre való érzékenysége, érése jelentős eltéréseket mutathat, ezért ezeket az adottságokat nem szabad figyelmen kívül hagyni a védekezés kialakítása során. A fajták betegségekkel

szemben tanúsított fogékonyságát vagy esetleg toleranciáját, ill. rezisztenciáját külön lehet kezelni a vegyszer megválasztásban és a védekezés idejének megválasztásában.

A nyári, őszi és téli almák növényvédelmi munkálatai a betakarítási időpontok eltérése miatt alapvetően megváltoznak az éréshez közeledve.

Lombgyűjtés:

A lehullott lomb összegyűjtésével a gombás fertőzések előfordulása csökken. A lombozat begyűjtésével csak a varasodási problémák ellen lehet védekezni.

Varasodás elleni védekezés eredményességét meghatározza az előző évi fertőzés mértéke, ugyanis a varasodást okozó gomba a lombon telel. A lombozat összegyűjtésével a következő évi varasodási fertőzés minimális mértékben jelentkezik. Ebben a helyzetben kevesebb védekezés szükséges és fertőzésmentes termés várható.

A lombozat mechanikai begyűjtésével kevesebb növény védőszert használnak fel és a termés varasodás mentes marad.

Gyomirtás:

A sorközök füvesítése miatt, csak a facsíkokat / 2 x 60-80cm/ permetezik le, kifejezetten erre a célra kifejlesztett gyomirtó keretekkel.

IX. Betakarítási technológia:

Betakarítás előtti vizsgálatok, betakarítás kezdetének meghatározása:

- Érésvizsgálat (kálium-jodidos próba)
- Cukorfok mérés
- Húskeménység vizsgálat

A szedés optimális kezdetének meghatározásához speciális eljárásokat alkalmaznak és több paramétert vesznek figyelembe: kálium-jodidos próba, cukorfok mérés, húskeménység mérés, színezettség, virágzástól eltelt napok száma, méret, élelmiszer várakozási-idő letelte.

A szedést a fajta éréséhez igazítva végzik. Az évjárat, fajta, piaci és tárolási igényekhez igazodva egy vagy több menetben takarítják be az almát. A betakarítás minőségi besorolással (osztályozással) történik. A szedéshez speciális szedő-kocsikat és szállító kocsikat használnak. Ez a módszer a legkíméletesebb az alma betakarításra. Így biztosítják, hogy minél kevesebb sérüléssel kerüljön az alma a hűtőházba. A szedés során a termés osztályozásra kerül, osztályonként az almák külön konténerbe kerülnek.

Figyelembe véve az *Európai Bizottság 543/2011/EU* az almára vonatkozó forgalmazási előírás megállapításáról szóló rendeletét, az alábbi minőségi jellemzői határértékeket határozták meg:

- ép, egészséges gyümölcs, kizártak az olyan gyümölcsök, amelyek romló hibával rendelkeznek, vagy más minőségcsökkenés miatt fogyasztásra alkalmatlanok, tiszta, idegen anyagtól, kártevőktől mentes, kártevők által okozott károktól, rendellenes külső nedvességtől mentes, idegen szagtól és/vagy íztől mentes, továbbá a gyümölcsnek gondosan szedettnek kell lennie, nem lehet ütődés, tükrönyomás a gyümölcsön.
- Az alma fejlettségének és állapotának olyannak kell lennie, hogy:
 - az érési folyamat folytatódjon és elérje a fajtára jellemző megkövetelt érettségi fokozatot,
 - bírja a szállítást és az árukezelést,

- kielégítő állapotban érkezzen meg a rendeltetési helyre.

Az osztályozást a belső minősítési szabályzat szerint végzik (ld. 3. melléklet).

Az almaszedés egy vagy több menetben történik. Több menet esetén az első körben csak az érett, jól színeződött és megfelelő méretű almákat szedik le, majd ezt követően a fán maradó almák érésével újra szedés kezdődik. A több menetes szedéssel a szedett almák egyenlőbbek, az első szedést követően a fán maradó kisebb almákra több tápanyag jut így növekedésük felgyorsul és ugyanolyan jó minőségben szedhetők. A termés több menetes szedésével a termés mennyisége is nő, mert van idejük a később kötődött almáknak a kifejlődésre. A konténerbe szedett almák pár órán belül a hűtőkamrába kerülnek, ami a minőség és tárolhatóság szempontjából nagyon fontos.

A betakarítás minősége szempontjából nagy hangsúlyt kap a humán erőforrás képzettsége, minőségkultúrája. A kertészeti dolgozók külön technológiai, illetve betakarításkor higiéniai képzésben részesülnek a munkaművelet megkezdése előtt. Munkakultúrájuk eredménye az extra és I. osztályú termékek növekvő aránya a másodosztályú, illetve léalmával szemben. Az alma nem lehet tükrönyomott, szárnélküli, melyek az eltarthatóság alapfeltételei.

X. Hűtés, tárolás:

A kertből beérkezett konténeres alma a hűtőház hűtőkamráiba kerül, ahol lehetőség szerint fajtánként tárolják. A beszállított almák konténerenként azonosító címkével vannak ellátva (betakarítás dátuma, betakarítást végző munkacsoport azonosítója, alma fajtája, mérete, ültetvény, almáskert azonosítója, minőségi osztály).

Érkeztetést követően a konténer azonosítószámot kap, mely a nyomon követés alapjául szolgál. A nyomon követés nyilvántartás számítógépen, vonalkód segítségével történik. A szedés során előválogatott alma, osztályok és fajta szerint külön-külön kerülnek elhelyezésre, az ULO (Ultra Light Oxygen) technológiával működő, szabályozott légterű hűtőkamrákba.

A hűtőház sajátossága a korszerű ULO (Ultra Light Oxygen) rendszerű technológia, a szabályozott légterű hűtve tárolás. A technológia lényege, hogy a kamrákban alacsony oxigén tartalmú légteret hoznak létre, így a bent lévő gyümölcs hosszán megőrzi szedési állapotát, fajtától függően 3-7 hónapig. A tárolási hőmérséklet 1 - 1,5 °C. Ezáltal lehetséges, hogy egész évben ugyanaz a kiváló minőségű áru kerüljön a piacra.

XI. Áruvá készítés, csomagolás:

A „Derecske alma” áruvá készítési folyamata a jogszabályoknak megfelelő minőségbiztosítási rendszer követelményei szerint szabályozott, szigorúan ellenőrzött és dokumentált. A hűtőkamrákba betárolt és egyedi azonosítóval ellátott konténerek tartalmát értékesítés előtt átválogatják majd a kívánt kiszerelési formába csomagolják. A hűtőházban fél-automatizált vagy automatizált gépsort használnak: a gyümölcsök egy mosórendszeren mennek keresztül, utána pedig osztályozásra kerülnek méret és szín alapján. A válogatott almákat gép helyezi zacskókba, illetve kézzel sorolják papírdobozba. A válogatás nyomon követett, nyomon követési egység a műszak, ahol inputként a műszakhoz a feldolgozott konténerek azonosítóit, illetve a kamra számot, outputként pedig a vevők azonosítóit rendelik.

Értékesítéskor a kiserelési egységeket a mindenkor hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelő adatokkal látják el.

A *Derecske alma* csomagolási módja változatos, széles körű fogyasztói igényeket elégít ki. Vevői igények szerint:

- papírkartonok
- rekeszek
- zacskós kiserelés
- tálcás kiserelés.

A csomagolás során minden csomag mérlegelésre kerül.

6. A TERMÉK ÉS A FÖLDAJZI KÖRNYEZET KAPCSOLATA

A „Derecske alma” kapcsolata a földrajzi területtel a minőségen alapul.

A termék sajátosságai:

A „Derecske alma” gyümölcsbúsa magas kálcium és magnézium tartalmú, kemény húsu, illetve az alacsony sav- és magas cukortartalomnak köszönhetően édeskés ízű. Mindezeket továbbá a fajtákra jellemző élénk héjszín a földrajzi terület sajátos természeti tényezőinek és az emberi szaktudásnak köszönheti.

A „Derecske alma” magas kálciumtartalma miatt a húskeménység nagy, ennek következtében hosszú ideig tárolhatóvá a teszi a gyümölcsöt miközben beltartalmi értékei csekély mértékben változnak.

A földrajzi terület sajátosságai:

A „Derecske alma” termesztési területe egy löszös iszappal fedett hordalékkúp síkság. A talajtípus löszös csernozjom, melynek a mélyebb szintjeiben karbonátos réteg húzódik, ami miatt a talaj pH-ja gyengén lúgos. A karbonátos réteg miatt jellemző a jó kálcium-, magnézium és foszfor ellátottság. A humuszban közepesen gazdag, nem túlkötött, enyhén homokos, könnyen felmelegedő löszös talajban, amely továbbá jó vízgazdálkodású és mély termőrétegű morzsalékos termőföld a gyümölcsfa gyökérzete jól érzi magát. A talaj oxigén ellátottsága ideális az almafa számára.

A teljes földrajzi terület éghajlata száraz kontinentális jelleg dominál, a hőmérséklet mérsékelten meleg. Az évi napsütéses órák száma magas, 1960-2000 óra között alakul.

Az évi középhőmérséklet 10-11 °C., a középhőmérséklet a tenyészidőszakban 17 °C. A gyümölcs termőterületén - különösen a nyári időszakban- a kontinentális éghajlati hatás miatt nagy napi hőingadozás jellemző.

A „Derecske alma” termesztése szuperintenzív módon történik szemben a másutt alkalmazott hagyományos vagy félintenzív termesztési móddal. Ez azt jelenti, hogy integrált, környezetkímélő, öntöző-, tám-, és jégháló rendszerrel ellátott termesztéstechnológiát alkalmaznak.

A „Derecske alma” termesztése során az emberi szaktudás döntő hatást gyakorol az alma minőségére. A szokásos első metszést követően március-áprilisban gyökérmetszést végeznek. A betakarítás előtt két héttel pedig zöldmetszést hajtanak végre.

A földrajzi terület sajátosságai hogyan befolyásolják a termék sajátosságait:

A talaj karbonátos rétege miatt a talaj kálcium, magnézium, foszfor ellátottsága igen jó, ezért az almának magas a kálcium tartalma, ez pedig nagy húskeménységet eredményez. Ennek köszönhetően az ropogós és jól tárolható.

A „Derecske alma” húsanak magas magnézium-tartalmát a térség talajának nagyon jó magnézium ellátottságának köszönheti. A talaj magas magnézium tartalma segíti a foszforfelvételt is, így megfelelő energia ellátottságot biztosít a növény számára.

A magnéziummal és foszforral jól ellátott növénynek fejlett a gyökérrendszere, emiatt a kalcium könnyebben épül be az alma húzába. A kialakult fejlett gyökérrendszer, a talaj szerkezete továbbá a gyökérmetszés végzése miatt a fák növekedése sokkal harmonikusabb. A gyümölcs-lomb arányt a metszés optimalizálja, ezáltal a termőegyensúlyt segíti. Ezen tényezők hozzájárulnak ahhoz, hogy az átlagosnál jobb beltartalmi értékek alakuljanak ki.

A talaj gazdag magnézium tartalma a növény számára magas magnéziumellátottságot biztosít, amely a magas napsütéses órák száma mellett segíti az aktív fotoszintézist. Ennek eredményeként több cukor tud képződni, így magasabb lesz az alma cukortartalma.

A „Derecske alma” édeskés ízéhez, a magasabb cukortartalom kialakulásához hozzájárul az is, hogy az érési időszakban az éjszakai hőmérséklet jelentősen lecsökken. Az éjszakai lehűlések miatt a növény nem lélegzi el a nappal megtermelt asszimilátumokat, ami a gyümölcs fejlődését segíti. Az éjszakai lehűlés visszafogja a talaj felmelegedését, és ennek köszönhetően a gyökérműködés stabil. A stabil gyökérműködés jobb tápanyag ellátottságot és jobb beltartalmi tulajdonságokat biztosít.

A „Derecske alma” édeskés zamatának, fajtára jellemző nagyon élénk héjszín kialakulásához hozzájárul a fentiekén túl a betakarítás előtt végzett zöldmetszés is. Ennek célja az almák megvilágítottságának fokozása, ezáltal az élénk szín és magasabb cukorfok elérése. Továbbá az élénk héjszín kialakulásához hozzájárul a termesztés során alkalmazott jégháló, amely a kedvező zárt mikroklímát eredményez és direkt hatást gyakorol a színeződésre.

A beltartalmi értékek, a gyümölcs ropogósságának megőrzését segítik, hogy a már leszedett almákat szabályozott légterű hűtött kamrákban kell tárolni. A kamrákban alacsony oxigén tartalmú légteret hoznak létre, így a bent lévő gyümölcs hosszan megőrzi szedési állapotát. A legkorszerűbb hűtési rendszerű (oxigén elvonást alkalmazó ULO) kamrák hosszú eltarthatóságot biztosítanak a gyümölcs betároláskori minőségének megőrzésével.

A „Derecske alma” egyedi minőségét és termesztési kultúráját számos rangos díjjal elismerték:

2006 Hortico Debrecen –Termék nagydíj

2011 Kitüntetett Minőségi Termék díj

2011 Kiváló Magyar Élelmiszer Védjegy

Greennovációs Nagydíj 2014

Magyar Agrárgazdasági Minőség Díj (2015)

A Derecskei Települési Értéktár 9/2016. (VI.16.) ÉTB számú határozata a helyi értékek közé sorolta a Derecskei Gyümölcsöst.

7. ELLENŐRZŐ HATÓSÁGOK, SZERVEK

Név: **Nemzeti Élel-miszerlánc-biztonsági Hivatal**

Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság

Cím: 1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.

Telefonszám:06-1/309-1011

E-mail cím: nti@nebih.gov.hu

Név: **Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal**

Debreceni Járási Hivatal

Cím: 4024 Debrecen, Piac u. 42-48.

Telefonszám: +36 52/ 516-140

E-mail cím: debrecen.jh@hajdu.gov.hu

8. EGYEDI CÍMKÉZÉSI ELŐÍRÁSOK

nincs

9. ELLENŐRZÉSI RENDSZER

Minden folyamat - a termesztéstől kezdve egészen az áruvá készítésig – jelenleg a Global G.A.P. (nem kizárólagosan) minőségbiztosítási rendszer szigorú ellenőrzése alatt áll, mely garantálja a kiváló minőségű termék előállítását és a nyomon követhetőséget.

A vizsgálat első részében az alma szedési minőségét vizsgálják, azaz a termék megfelel-e az adott osztály (Extra és I. osztály) követelményeinek. Amennyiben a vizsgált tételek nem felelnek meg az osztályuknak megfelelő követelményeknek, azokat vizsgálati eredményük alapján át kell minősíteni alsóbb osztályba. Nagyfokú nem megfelelésség esetén (alakhiba, sérülés, túlérettség, rothadás stb.) az árut vissza kell utasítani. A termék minősítésének eredményét a minőségellenőr Termékminősítő lapon rögzíti.

A vizsgálat másik részében az alma minőségi paramétereit vizsgálja refraktométerrel (cukorfok), jód-káli oldattal (érettség), penetrométerrel (keménység), átmérő mérővel (méret), ízleléssel, illetve mérlegeléssel.

A tárolás során ellenőrzik a tárolási paramétereket (hőmérséklet, O₂, CO₂), melyek eredményét a kamra hőmérsékleti naplóban rögzítik. Hetente ellenőrzik a hűtőkamrában lévő árumintát szemrevételezés alapján. Havi rendszerességgel a hűtőházi élelmiszermérnök által történik az alma minőségi paramétereinek a vizsgálata: keménység mérés, érettség vizsgálat, metszet készítés a szövetszerkezet ellenőrzésére, ízpróba, cukortartalom mérés. A minőség folyamatos követése nagyon fontos a tárolás során, hiszen az alma tárolhatóságát ezek alapján tudják követni.

Vevőnek történő kiszállítás előtt véletlenszerű mintavétellel ellenőrzik, hogy az elkészített áru megfelel-e a vevő által megkövetelt minőségi követelményeknek (megengedett hiba, cukortartalom, húskeménység).

Rendszeresen végzett ellenőrzések

A termesztés folyamatának ellenőrzése a Termesztési Kézikönyvben foglaltak szerint történik.

Belső minősítési szabályzat szerinti minősítés (osztályba sorolás) tételenként történik a szedést követően.

A „Derecske almára” vonatkozó speciális tulajdonságokat az alábbi módokon ellenőrizzük rendszeresen:

- **Savtartalom:** ellenőrzését akkreditált laboratóriumban végzik szedéskor, illetve a betárolást követő 6 hónap múlva. abban az esetben, ha marad még értékesítendő alma betárolva.
- **Magnézium tartalom:** ellenőrzését akkreditált laboratóriumban végzik szedéskor, illetve a betárolást követő 6 hónap múlva. abban az esetben, ha marad még értékesítendő alma betárolva.
- **Kalcium tartalom:** ellenőrzését akkreditált laboratóriumban végzik szedéskor, illetve a betárolást követő 6 hónap múlva abban az esetben, ha marad még értékesítendő alma betárolva.
- **Cukortartalom:** ellenőrzését refraktométerrel végzik saját laboratóriumban szedéskor, illetve a betárolást követően havonta az értékesítésig.
- **Húskeménység:** ellenőrzését hitelesített penetrométerrel végzik saját laboratóriumban szedéskor, illetve a betárolást követően havonta az értékesítésig.
- **Cukor/sav arány: számított érték,** a mért cukor- és savtartalom alapján számítják ki ezt arányszámot szedéskor, illetve a betárolást követő 6 hónap múlva abban az esetben, ha marad még értékesítendő alma betárolva.

10. MELLÉKLETEK

1. melléklet: A meghatározott földrajzi területet bemutató térkép
2. melléklet: Belső minősítési szabályzat almafajtánként
3. melléklet: Minőségi osztályozás

11. IRODALOM

1. Derecskei helytörténeti gyűjtemény
2. ERDÉLYI Miklós: A Hajdúság vízföldtana. Hidrológiai Közlemények, 1960.
3. GAZDAG István szerk.: Derecske története és néprajza
4. K. NAGY Sándor: Biharvármegye földrajza (Nagyvárad, 1886.)
5. KOVÁCS Lajos: Magyarország regionális földtana. Budapest, 1967.
6. MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR Hajdú-Bihar Megyei Levéltárának vonatkozó iratanyaga
7. MOCSÁRY Sándor: Adatok Bihar megye faunájához. Budapest, 1873.
8. SZABÓ Imre cégvezető adatközlése
9. SZÖLLŐSI Imréné - RÉKASI Attila: Derecske története képekben. Derecske, 2007.
10. GERŐ János: Vallomás a szülőföldről
11. GYÖRFFY István: Derecske története és néprajza
12. KAZINCZY Ferenc művei I.
13. LÖHERER Andor: Derecske nagyközség monográfiája. Budapest, 1908.
14. NAGY József derecskei helytörténész adatközlése
15. OSVÁTH Pál: Bihar vármegye sárréti járás leírása
16. SZENDREY István - NYAKAS Miklós: Derecske története. Debrecen, 1980.
17. VARGA Gyula: A derecskei hagyma-és zöldségtermesztés. Debrecen, 1973.
18. Zöldség-és gyümölcstermesztés Derecskén. (DH, 1993. 2.sz. 3.p.)
19. FÉNYES Elek: Magyarország leírása. Pest, 1847.
20. SZENDREY István kandidátusi értekezése, 191.p.

Web források:

1. www.derecskeigyumolcsos.hu
2. <https://www.facebook.com/DerecskeiGyumolcsos/?fref=ts>
3. www.derecske.hu
4. http://erdeszetilapok.oszk.hu/00677/pdf/EL_1977_03_116-121.pdf

EGYSÉGES DOKUMENTUM

„Derecske alma”

OEM ()**OFJ (X)****1. ELNEVEZÉS (OEM VAGY OFJ)**

„Derecske alma”

2. TAGÁLLAM VAGY HARMADIK ORSZÁG

Magyarország

3. A MEZŐGAZDASÁGI TERMÉK VAGY ÉLELMISZER LEÍRÁSA**3.1. A termék típusa [a XI. mellékletben szereplő felsorolás alapján]**

1.6. osztály: Gyümölcs, zöldségfélék és gabonafélék, frissen vagy feldolgozva

3.2. Az 1. pontban szereplő elnevezéssel jelölt termék leírása

A „Derecske alma” oltalom alatt álló földrajzi jelzés használatára a *Malus domestica* faj következő fajtái és ezek regisztrált változatai: Braeburn, Gala, Golden Delicious Reinders, Granny Smith, Jonagold, Idared, Pinova, Topaz.

A „Derecske alma” OFJ jelzés csak olyan alma fajták és azok változatai esetén használható, amelyek az alább meghatározott minőségi jellemzőket mutatják:

- Kalcium tartalma: min. 75 mg/kg
- Magnézium tartalma: min. 75 mg/kg
- Húskeménység: 6,5-7,5 kg/cm²
- Savtartalom almasavban kifejezve: 2- 4,1 g/kg
- Cukorszint: minimum 10 Brix-fok (Gala, Golden Delicious Reinders, Jonagold, Pinova); minimum 8 Brix-fok (Idared, Topaz); minimum 11 Brix-fok (Granny Smith, Braeburn)

A „Derecske alma” gyümölcshúsának magas a kalciumtartalma, emiatt húskeménység nagy. Ennek köszönhetően az alma nagyon ropogós, illetve hosszú ideig tárolható.

A „Derecske alma” fajtánként eltérő jellemző héjszíne nagyon élénk: sárga héjú (Golden Delicious Renders, Gala, Pinova, Topaz), piros héjú (Braeburn, Idared, Jonagold), vagy zöld (Granny Smith).

3.3. Takarmány (kizárólag állati eredetű termékek esetében) és nyersanyagok (kizárólag feldolgozott termékek esetében)

-

3.4. Az előállítás azon műveletei, amelyeket a meghatározott földrajzi területen kell elvégezni

A „Derecske alma” termesztését, betakarítását kizárólag a 4. pontban meghatározott földrajzi területen lehet végezni.

3.5. A bejegyzett elnevezést viselő termék szeletelésére, aprítására, csomagolására stb. vonatkozó egyedi szabályok

-

3.6. A bejegyzett elnevezést viselő termék címkézésére vonatkozó egyedi szabályok

-

4. A FÖLDRAJZI TERÜLET TÖMÖR MEGHATÁROZÁSA

A „Derecske alma” termesztése a Hajdú-Bihar megyében található Derecske város, Sáránd, Hajdúbagos, Konyár és Tépe közigazgatási határain belül történik.

5. KAPCSOLAT A FÖLDRAJZI TERÜLETTEL

A „Derecske alma” kapcsolata a földrajzi területtel a minőségen alapul.

A termék sajátosságai:

A „Derecske alma” gyümölcshúsa magas kalcium és magnézium tartalmú, kemény húsú, illetve az alacsony sav- és magas cukortartalomnak köszönhetően édeskés ízű. Mindezeket továbbá a fajtákra jellemző élénk héjszint a földrajzi terület sajátos természeti tényezőinek és az emberi szaktudásnak köszönheti.

A „Derecske alma” magas kalciumtartalma miatt a húskeménység nagy, ennek következtében hosszú ideig tárolhatóvá teszi a gyümölcsöt miközben beltartalmi értékei csekély mértékben változnak.

A földrajzi terület sajátosságai:

A „Derecske alma” termesztési területe egy löszös iszappal fedett hordalékkúp síkság. A talajtípus löszös csernozjom, melynek a mélyebb szintjeiben karbonátos réteg húzódik, ami miatt a talaj pH-ja gyengén lúgos. A karbonátos réteg miatt jellemző a jó kalcium-, magnézium és foszfor ellátottság. A humuszban közepesen gazdag, nem túlkötött, enyhén homokos, könnyen felmelegedő löszös talajban, amely továbbá jó vízgazdálkodású és mély termőrétegű morzsalékos termőföld a gyümölcsfa gyökérzete jól érzi magát. A talaj oxigén ellátottsága ideális az almafa számára.

A teljes földrajzi terület éghajlata száraz kontinentális jelleg dominál, a hőmérséklet mérsékelten meleg. Az évi napsütéses órák száma magas, 1960-2000 óra között alakul.

Az évi középhőmérséklet 10-11 °C., a középhőmérséklet a tenyészidőszakban 17 °C. A gyümölcs termőterületén - különösen a nyári időszakban- a kontinentális éghajlati hatás miatt nagy napi hőingadozás jellemző.

A „Derecske alma” termesztése szuperintenzív módon történik szemben a másutt alkalmazott hagyományos vagy félintenzív termesztési móddal. Ez azt jelenti, hogy integrált, környezetkímélő, öntöző-, tám-, és jégáló rendszerrel ellátott termesztéstechnológiát alkalmaznak.

A „Derecske alma” termesztése során az emberi szaktudás döntő hatást gyakorol az alma minőségére. A szokásos első metszést követően március-áprilisban gyökérmetszést végeznek. A betakarítás előtt két héttel pedig zöldmetszést hajtanak végre.

A földrajzi terület sajátosságai hogyan befolyásolják a termék sajátosságait:

A talaj karbonátos rétege miatt a talaj kalcium, magnézium, foszfor ellátottsága igen jó, ezért az almának magas a kalcium tartalma, ez pedig nagy húskeménységet eredményez. Ennek köszönhetően az ropogós és jól tárolható.

A „Derecske alma” húsának magas magnézium-tartalmát a térség talajának nagyon jó magnézium ellátottságának köszönheti. A talaj magas magnézium tartalma segíti a foszforfelvételt is, így megfelelő energia ellátottságot biztosít a növény számára.

A magnéziummal és foszforral jól ellátott növénynek fejlett a gyökérrendszere, emiatt a kalcium könnyebben épül be az alma húsába. A kialakult fejlett gyökérrendszer, a talaj szerkezete továbbá a

gyökérmetszés végzése miatt a fák növekedése sokkal harmonikusabb. A gyümölcs-lomb arányt a metszés optimalizálja, ezáltal a termőegyensúlyt segíti. Ezen tényezők hozzájárulnak ahhoz, hogy az átlagosnál jobb beltartalmi értékek alakuljanak ki.

A talaj gazdag magnézium tartalma a növény számára magas magnéziumellátottságot biztosít, amely a magas napsütéses órák száma mellett segíti az aktív fotoszintézist. Ennek eredményeként több cukor tud képződni, így magasabb lesz az alma cukortartalma.

A „Derecske alma” édeskés ízéhez, a magasabb cukortartalom kialakulásához hozzájárul az is, hogy az érési időszakban az éjszakai hőmérséklet jelentősen lecsökken. Az éjszakai lehülések miatt a növény nem lélegzi el a nappal megtermelt asszimilátumokat, ami a gyümölcs fejlődését segíti. Az éjszakai lehülés visszafogja a talaj felmelegedését, és ennek köszönhetően a gyökérműködés stabil. A stabil gyökérműködés jobb tápanyag ellátottságot és jobb beltartalmi tulajdonságokat biztosít.

A „Derecske alma” édeskés zamatának, fajtára jellemző nagyon élénk héjszín kialakulásához hozzájárul a fentieken túl a betakarítás előtt végzett zöldmetszés is. Ennek célja az almák megvilágítottságának fokozása, ezáltal az élénk szín és magasabb cukorfok elérése. Továbbá az élénk héjszín kialakulásához hozzájárul a termesztés során alkalmazott jégháló, amely a kedvező zárt mikroklímát eredményez és direkt hatást gyakorol a színeződésre.

A „Derecske alma” egyedi minőségét és termesztési kultúráját számos rangos díjjal elismerték:

2006 Hortico Debrecen –Termék nagydíj

2011 Kitüntetett Minőségi Termék díj

2011 Kiváló Magyar Élelmiszer Védjegy

Greennovációs Nagydíj 2014

Magyar Agrárgazdasági Minőség Díj (2015)